

RYNEK TURYSTYCZNY PORTUGALII

Anna Sołtys
grupa: HOT dz
nr albumu: 34751
2010 r.

Spis treści

WSTĘP	4
ROZDZIAŁ I PODSTAWOWE INFORMACJE O PORTUGALII	5
1.1. Geografia	5
1.2. Ludność	7
1.3. Środowisko naturalne	7
1.4. Klimat	8
1.5. Czas	9
1.6. Gospodarka	9
1.7. Rząd i system polityczny	10
1.8. Warunki rozwoju turystyki	11
1.8.1. Regiony turystyczne i atrakcje turystyczne	12
1.8.2. Dostępność komunikacyjna	15
1.8.3. Baza noclegowa	15
ROZDZIAŁ II RYNEK RECEPCJI TURYSTYCZNEJ PORTUGALII	18
2.1. Rynek Portugalii jako część subregionu południowo-europejskiego	18
2.2. Liczba przyjazdów zagranicznych	19
2.3. Przyjazdy turystów do Portugalii z poszczególnych państw	21
2.4. Cele przyjazdów oraz środki lokomocji	24
2.5. Długość pobytu oraz miejsca zakwaterowania turystów zagranicznych w Portugalii	29
2.6. Odwiedzane regiony	30
2.7. Dochody z turystyki przyjazdowej	31

ROZDZIAŁ III RYNEK EMISJI TURYSTYCZNEJ PORTUGALII	32
3.1. Liczba zagranicznych wyjazdów	32
3.2. Dokąd wyjeżdżają Portugalczycy	32
3.3. Cele wyjazdów zagranicznych – środek transportu: samochód	34
3.4. Cele wyjazdów zagranicznych – środek transportu: samolot	37
3.5. Długość wyjazdu zagranicznego.....	40
3.6. Wydatki Portugalczyków na turystykę zagraniczną i krajową	41
ROZDZIAŁ IV ZNACZENIE RYNKU TURYSTYCZNEGO PORTUGALI DLA POLSKI	42
4.1. Przyjazdy turystów zagranicznych do Polski	42
4.2. Wykorzystanie bazy noclegowej przez turystów zagranicznych w Polsce	43
4.3. Cele przyjazdów zagranicznych turystów do Polski	46
ZAKOŃCZENIE	47
BIBLIOGRAFIA	48
SPIS RYSUNKÓW	49
SPIS TABEL	49
SPIS FOTOGRAFII	50

WSTĘP

Celem pracy jest analiza rynku turystycznego Portugalii. Poprzez tą analizę zaprezentuję Portugalię, jako kraj recepcji i emisji turystycznej, co przybliży i pozwoli na głębsze poznanie portugalskiego rynku turystycznego.

Kraj ten został wybrany przeze mnie, z powodu swojego usytuowania skrajnie na zachodzie kontynentu europejskiego, kraju gdzie „ziemia się kończy, a morze zaczyna” oraz kraju gdzie co roku przyjeżdża ponad 12 mln. turystów zagranicznych, czyli więcej niż całkowita liczba jego mieszkańców. Poprzez analizę liczby przyjazdów i wyjazdów, ich celów i motywów, środków transportu oraz długości pobytu, postaram się przybliżyć strukturę portugalskiego rynku turystycznego.

Praca składa się z 4 rozdziałów. W pierwszym z nich przedstawione są główne informacje o Portugalii takie jak: położenie, ludność, klimat oraz warunki rozwoju turystyki. W ostatniej części zostały opisane regiony turystyczne Portugalii (wraz z ich największymi atrakcjami), dostępność komunikacyjna oraz baza noclegowa (jej struktura, rodzaj i ilość). W rozdziale drugim, analizowany jest rynek turystyczny jako rynek recepcji turystycznej, przedstawiona jest ilość przyjazdów turystów zagranicznych, ich cel oraz miejsce zakwaterowania. Kolejny trzeci rozdział przedstawia podobne zagadnienia jak rozdział drugi, ale pokazuje rynek od strony emisyjnej, czyli pokazuje aktywność turystyczną Portugalczyków. Analizowane są motywy i cele wyjazdów oraz długości pobytów tych podróży. Ostatni rozdział, to przybliżenie znaczenia rynku turystycznego Portugalii dla Polski.

Swoją pracę opieram przede wszystkim na badaniach Narodowego Instytutu Statystyki (Instituto Nacional de Estatística) opublikowanych w raporcie *Tourism Statistics – 2008* oraz *Tourism Statistics – 2009*. Ponadto, korzystałam z raportu UNWTO *Tourism Highlights Edition 2009*. Dodatkowym źródłem informacji był raport Europejskiego Urzędu Statystycznego EUROSTAT oraz dane statystyczne Głównego Urzędu Statystycznego. Dodatkowymi źródłami, którymi posłużyłam się do opracowania pierwszego rozdziału pracy, były publikacje Wydawnictwa Naukowego PWN w formie przewodników i informatorów.

ROZDZIAŁ I Podstawowe informacje o Portugalii

1.1. Geografia

Portugalia położona jest na Półwyspie Iberyjskim, na południowo-zachodnim krańcu Europy. Na kontynencie jest jednym z najmniejszych krajów, a jego powierzchnia wynosi 92 152 km², łącznie z Madera i Azorami. Porównując ten niewielki kraj do Polski, Portugalia jest 3,5 razy mniejsza od naszego kraju. Portugalia zajmuje jedną szóstą półwyspu, a jej jedynymi sąsiadami są Hiszpania i Ocean Atlantycki. Ważnym faktem jest to, iż długość linii brzegowej wynosi 1793 km, a granica z Hiszpanią ma 1292 km długości. Ma to wpływ na kształt kraju, a co za tym idzie, gdziekolwiek by się znalazło w Portugalii, zawsze jest blisko do granicy z Hiszpanią. Linia brzegowa, choć bardzo długa, nie jest słabo rozwinięta. Północna część wybrzeża nazwana jest Costa Verde (Wybrzeże Zielone), część środkowa to Costa Prata (Wybrzeże Srebrne), a południowa Costa Dourada (Wybrzeże Złote)¹.

Rysunek nr. 1: Portugalia w Europie

Źródło: <http://en.wikipedia.org/wiki/File:EU-Portugal>, data odczytu 20.04.2010

Aby najlepiej pojąć topografię kraju, należy wyobrazić sobie pionowo ustawiony prostokąt, odchylony lekko do góry na północ i wschód. Odcinek Portugalii północ-

¹ Z. Kruczek, *Europa Geografia Turystyczna*, Kraków 2007, str. 197

południe wynosi 580 km, a szerokość liczy sobie od. 130 km do 225 km. W północnej Portugalii spotykamy krajobraz płasko wyżynny i górzysty. Region środkowy, między rzekami Douro i Tag, jest pagórkowaty, z szerokimi dolinami i równiną nadbrzeżną. Na wschodzie znajdują się góry Serra da Estrela, z najwyższym szczytem – Torre 1993 m n.p.m. Jest to najwyższe wzniesienie kontynentalne kraju. Natomiast najwyższym szczytem Portugalii jest wygasły wulkan Ponta do Pico, o wysokości 2351 m n.p.m., znajdujący się na wyspie Pico w Azorach. Obszar na południe od Tagu jest generalnie płaski i charakteryzujący się pofałdowanymi równinami. Przez Portugalię przepływa kilka dużych rzek: Douro, Minho, Vouga, Tag oraz Mondego. Portugalia posiada również, najdalej wysunięty punkt lądu stałej Europy. Jest nim Przylądek Roca. Wznosi się on na 144 m ponad poziom Oceanu Atlantyckiego, a na nim znajdują się latarnia morska².

Rysunek nr. 2: Portugalia i jej ważniejsze miasta

Źródło: <http://www.portugalia.net/> data odczytu 20.04.2010

² Wielki Encyklopedyczny Atlas Świata Tom 1, PWN 2006, str. 88

1.2. Ludność

Portugalia, według danych z 2009 roku, liczy sobie 10.707.924³ mieszkańców. W latach 2000-2004 współczynnik wzrostu populacji wynosił 0,6 %. Jeśli chodzi o strukturę etniczną, to 92% mieszkańców kraju to Portugalczycy. 2 % stanowią imigranci z Afryki. Po 1 % populacji stanowią Chińczycy i Brazylijczycy. Poziom urbanizacji wynosi 66%. Oznacza to, iż 2/3 ludności mieszka w miastach, natomiast 1/3 na wsi. Struktura wiekowa Portugalczyków przedstawia się następująco: po 17% mieszkańców, to osoby w wieku do 14 lat i powyżej 65 roku życia, natomiast 66 % stanowią osoby w wieku od 15 do 65 lat. Warto zwrócić uwagę, na to iż struktura płci w Portugalii rozkłada się prawie równoważnie, 48% stanowią mężczyźni, natomiast 52 % to kobiety⁴.

1.3. Środowisko naturalne

Flora Portugalii jest bardzo różnorodna, ma pochodzenie zarówno atlantyckie jak i śródziemnomorskie. Największe i najgęstsze lasy znajdują się na północy, co wynika z ilości opadów w tym rejonie. Lasy te składają się przeważnie z sosen, dębu, świerków, buków, kasztanowców. Niskie zarośla i obszary trawiaste dominują na południu kraju, a ich krajobraz uzupełniają lasy sosnowe, dębowe oraz dziko rosnące figowce, migdałowce oraz oliwkowe. Ze względu na małą powierzchnię, nie ma zbyt dużych terenów dla egzystowania dzikich zwierząt, ze względu na zagospodarowanie i uprawianie ziemi. Tylko góryste tereny północnej Portugalii, w okolicy granicy z Hiszpanią, są miejscem schronienia dzikich zwierząt takich jak wilki, dziki i rysie iberyjskie. Populacje ptaków są liczne, ze względu na wielkość gatunków wędrujących co roku przez tereny Portugalii. W niektórych rejonach można spotkać flamingi, czaple oraz żurawie. Co ciekawe, bociany żyją tu cały rok, w odróżnieniu od naszych „podróżnych” ptaków. Na terenie kraju, żyją również płazy i gady, w tym nieliczne gatunki jadowitych zmij. Świat zwierząt morskich jest bardzo bogaty. Świadczą o tym ogromne ilości ryb, skorupiaków i małż. Część Portugalii kontynentalnej posiada 25 obszarów przyrody chronionej, które są częścią Narodowej Sieci Obszarów Chronionych. Obszary te zajmują 6,5 % powierzchni kraju. Portugalia posiada tylko jeden Park Narodowy Peneda-Gerez, obejmujący obszar dwóch

³<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/po.html#top>

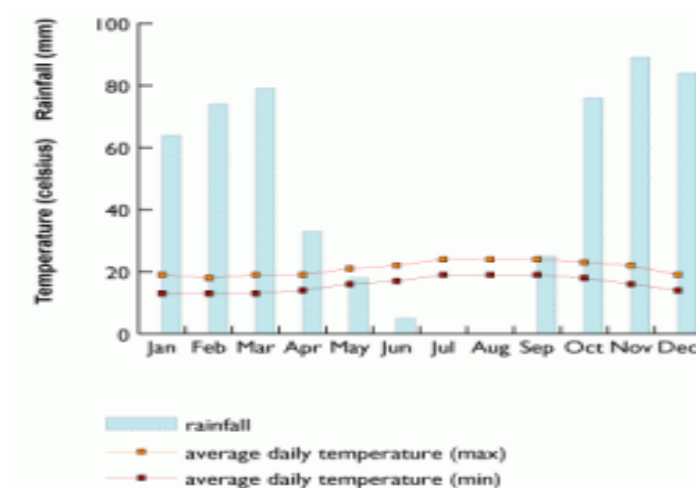
⁴ Wielki Encyklopedyczny Atlas Świata Tom 1, PWN 2006, str. 95

pasów górskich Serra do Gerez i Serra da Peneda, rozciągających się w północnej części kraju, przy granicy z Hiszpanią⁵.

1.4. Klimat

W Portugalii panuje klimat podzwrotnikowy, pośredni między morskim a kontynentalnym. Wyjątek stanowi północne wybrzeże, gdzie panuje klimat morski. Od listopada do marca trwa krótka, łagodna zima. Ciepłe miesiące to maj i czerwiec, to wtedy zaczyna się gorące lato i wysoka temperatura utrzymuje się do końca września. Mniejsze wahania temperatur są notowane na wybrzeżu, występują tam łagodne zimy, ale notowane są większe ilości opadów. W głębi lądu natomiast, pojawiają się znaczne różnice temperatur zwłaszcza zimą. Miesiące z niewielką ilością opadów przypadają na okres od czerwca do sierpnia. Najwięcej opadów notuje się w okresie od listopada do marca (rys. nr. 3). Na Azorach i Maderze panuje klimat podzwrotnikowy wybitnie morski, z niewielkimi amplitudami temperatur i dużą ilością opadów⁶.

Rysunek nr. 3: Średnie temperatury i wysokość opadów

Źródło: http://www.overseaspropertycentres.com/files/article_images, data odczytu 20.04.2010

⁵ V. Poelzl, *Spokojnie to tylko Portugalia*, Warszawa 2007, Wydawnictwo Naukowe PWN, str. 19-22

⁶ <http://www.msz.gov.pl/files/Informator%20ekonomiczny%20-%20pdf/Portugalia/Portugalia%2001.pdf>

1.5. Czas

Portugalia używa czasu Greenwich, w odróżnieniu od innych krajów kontynentalnej Europy. Wynika z tego, iż w Portugalii jest o godzinę wcześniej niż w Europie Środkowej. Zmiana czasu na czas letni, następuje w marcu i trwa on do końca października. Madera leży w tej samej strefie czasowej co Portugalia kontynentalna, ale Azory są o godzinę za czasem Greenwich, a rezultatem tego jest to, że jest tam o godzinę wcześniej niż w Portugalii⁷.

1.6. Gospodarka

Od roku 1986, Portugalia stała się członkiem EWG, jako najbiedniejszy kraj Europy Zachodniej. Była to szansa na zmniejszenie dystansu rozwojowego, między pozostałymi krajami członkowskimi. Na przestrzeni ostatnich czterech dekad, kraj zmienił się z państwa w głównej mierze rolniczego, w państwo posiadające nowoczesną gospodarkę z umiarkowanie rozwiniętym przemysłem oraz silnym sektorem usług. Przyczyniło się to do wzrostu ekonomicznego w granicach 4,5%. Od momentu wstąpienia do EWG, aż do roku 2000, wynik ten był osiągnięty dzięki pomocy funduszy strukturalnych od partnerów europejskich. Obecnie, PKB Portugalii jest dalej w tyle za przodującymi gospodarkami UE. Jako kraj posługujący się wspólną walutą europejską Euro, rząd musi kontrolować deficyt budżetowy, co w ostatnich latach było dość trudne, ze względu na niski wzrost gospodarczy⁸.

Sektor usług obejmuje: handel, transport, komunikację, turystykę i usługi finansowe. Jest to najbardziej dynamiczny sektor portugalskiej gospodarki, a jego udział w PKB wynosi 72%. Dzięki turystyce, która staje się coraz ważniejszą dziedziną gospodarki, możliwy jest stały rozwój oraz wzrost PKB. Sektor rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa wytwarza tylko 4 % PKB. Największe produkty to: pszenica, kukurydza, ziemniaki, winogrona, oliwki, wełna, warzywa i owoce. Ponadto, najważniejsze bogactwa naturalne to: kopaliny czyli tungsten, miedź i cyna oraz leśnictwo. Korek z Portugalii stanowi około 60 % całkowitej produkcji światowej. Jeśli chodzi o import w Portugalii, to produkty sprowadzane do kraju to: środki transportu, aparatura elektryczna, maszyny, ropa naftowa,

⁷ Podróże Marzeń – Portugalia, Wydawnictwo Alinea, Warszawa 2005, str. 358

⁸ V. Poelzl, *Spokojnie to tylko Portugalia*, Warszawa 2007, Wydawnictwo Naukowe PWN, str. 37-39

produkty rolne. Natomiast eksportowane są: odzież i obuwie, papier, drewno, korek, oliwa i wino. Portugalia jest jednym z największych producentów oliwy i wina⁹.

1.7. Rząd i system polityczny

Zgodnie z konstytucją z roku 1976, wielokrotnie nowelizowaną, Portugalia jest republiką. Władza wykonawcza. Szefem państwa jest prezydent, głową rządu premier. Jest nim od 2005 roku José Sócrates. Rada Ministrów albo gabinet jest wyznaczany z rekomendacji premiera przez prezydenta. Od roku 2006 prezydentem jest Anibal Cavaco Silva¹⁰.

Władza ustawodawcza. Jednoizbowe Zgromadzenie jest władzą ustawodawczą w państwie. Liczy ono 230 członków i wybiera się ich w wyborach powszechnych na 4 lata. Władza sądownicza. Trybunał Konstytucyjny bada zgodność prawa z konstytucją. Zgromadzenie Republiki wybiera 13 sędziów. Sąd Najwyższy jest sądem dla spraw karnych i cywilnych z kilkoma sadami niższych ranga. Istnieje również Najwyższy Sąd Administracyjny, prowadzący dochodzenia w sprawach dotyczących działania instytucji rządowych. Azory i Madera są regionami autonomicznymi. Każdy z nich ma własny statut i organ władzy, czyli zgromadzenia ustawodawcze i rząd o kompetencjach wewnętrznych. Reprezentantem państwa w regionie jest minister republiki, który jest powoływany przez prezydenta¹¹.

Obecnie Portugalia jest demokracją parlamentarną. Stolicą kraju jest największe miasto - Lizbona. Portugalia podzielona na 18 okręgów i dwie prowincje (tab. nr. 1).

⁹ *Wielki Encyklopedyczny Atlas Świata* Tom 1, PWN 2006, str. 94-95

¹⁰ V. Poelzl, *Spokojnie to tylko Portugalia*, Warszawa 2007, Wydawnictwo Naukowe PWN, str. 39

¹¹ http://en.wikipedia.org/wiki/Portugal#Government_and_politics

Tabela nr. 1: Podział administracyjny Portugalii

Dystrykt	Pow. w tys. km ²	Ludność w tys.
Aveiro	2,8	714
Beja	10,3	161
Braga	2,7	813
Braganca	6,6	149
Castelo Branco	6,6	208
Coimbra	4,0	441
Evora	7,4	174
Faro	5,0	359
Guardaleiria	5,5	180
Leiria	3,5	459
Lizbona	2,8	2 136
Portalegra	6,1	127
Porto	2,3	1 782
Santarem	6,7	455
Setubal	5,2	789
Viana do Castelo	2,2	250
Vila Real	4,3	224
Viseu	5,0	395
Azory	2,3	242
Madera	0,8	245

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Wielki Encyklopedyczny Atlas Świata Tom 1, PWN

1.8. Warunki rozwoju turystyki

Geograficzne położenie Portugalii, w południowo-zachodniej części Europy oraz na Oceanem Atlantyckim, jest idealne pod względem dostępności tego wszystkiego co pochodzi z pozostałej części Europy. Ponad 220 słonecznych dni w roku, umiarkowany klimat, urozmaicona linia brzegowa, różnorodność krajobrazów, zabytki zarówno te wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO jak i pozostałe, sprawia, że Portugalia staje się miejscem pożądanym wśród wielu ludzi jako cel ich destynacji¹².

¹² <http://www.portugal.gov.pt/pt/GC18/Portugal/Turismo/Pages/Turismo.aspx>

1.8.1. Regiony turystyczne i atrakcje turystyczne

Tabela nr. 2: Regiony turystyczne Portugalii wraz z atrakcjami

Region	Miasto	Zabytki i inne obiekty
Region Lizboński	Lizbona	Zamek Św. Jerzego Plac Markiza Pombala Park Edwarda VII Most 25 kwietnia – Ponte 25 de Abril 2278m Park Monsanto Łuk triumfalny – Arco Rua Augusta XIXw. Dom Malowanych Kamieni XVI w. Fontanna Chafariz d’el Rei XIIIw. Teatr Królowej Marii XIX w. Wieża Belem XVI w. UNESCO Klasztor Hieronimów XVI w. UNESCO tereny EXPO’98 Pomnik Odkryć Geograficznych Dworzec Rossio
	Estoril	Kasyno Tor wyścigowy
	Cascais	Kościół Nossa Senhora XVII w.
	Sintra	Rezydencja portugalskich królów Pałac Regaleira Pena National Palace Zamek Mauretański VIII/IX w. Pałac Królewski w Queluz XVIII w.
	Setubal	Twierdza z XVI w. starożytny port
Region Północny	Fatima	Sanktuarium Maryjne
	Coimbra	Uniwersytet 1308r. Stara Katedra XVI w. Wieża Antoniego XII w. Romański Klasztor Santa Cruz Ogród Botaniczny Uniwersytetu XVIII w.
	Braga	Katedra XI w. Pałac Biskupi XIV w. Kościół z Kapicą Cudów XV w.
	Evora	XVI w. kościół i fontanna rzymska Świątynia Diany II/III w kościół Jana Ewangelisty XV w. kościół Św. Franciszka XV w. katedra Se XII w. Kościół św. Franciszka (Igreja de Sao Francisco) i przylegająca do niego Capela dos Ossos – "kaplica kości"

		Historyczne Centrum UNESCO
	Tomar	zespołu klasztornego-Convento de Cristo UNESCO kościół Santa Maria Dos Olivais XII w. ratusz XVII w. synagoga XV w.
	Porto	Konny pomnik Piotra IV Katedra XII w. Pałac Biskupi XVIII w. Kościół Św. Klary XV w. Historyczne Centrum UNESCO Dom Henryka Żeglarza
Region Południowy	Sagres	Fortyfikacje na Ponta de Sagre przylądek zwany „Końcem Świata”
	Lagos	Pomnik Henryka Żeglarza
	Albufeira	Kościół Senhora da Rocha Rocha de Penta – najwspanialsza plaża
	Faro	XIX w. rezydencje XIX w. Bairro Ribertino renesansowa katedra z XIII w. Wieżę Kaplica Kości Latarnia morska Cabo de Santa Maria
Madera	Funchal	Lasy wawrzynowe UNESCO
Azory	Angra do Heroísmo	Zespół staromiejski XVI w. UNESCO
	Sao Miguel	Jeziora, gorące źródła, gejzery
	Pico	Krajobrazy winnic UNESCO Najwyższy szczyt Portugalii – Pico 2351 m n.p.m.

*Źródło: opracowanie własne na podstawie: Podróże Marzeń – Portugalia Wydawnictwo
Alinea, Warszawa 2005*

Fotografia nr. 1: Wieża Belem - Lizbona

Źródło: zbiory własne.

Fotografia nr. 2: Pomnik Odkrywców - Lizbona

Źródło: zbiory własne

Fotografia nr. 3: Sanktuarium Maryjne - Fatima

Źródło: zbiory własne

Fotografia nr. 4: Sanktuarium Maryjne –Fatima

Źródło: zbiory własne

1.8.2. Dostępność komunikacyjna

Transport drogowy w Portugalii jest dobrze rozwinięty. Długość dróg w kraju wynosi 68,732 kilometry, z czego prawie 3000 km to autostrady. Szybki rozwój i wzrost liczby dróg ekspresowych był możliwy dzięki dotacją z Unii Europejskiej.

Siec kolejowa w Portugalii liczy 2,786 km, z czego 2603 km to linie szerokotorowe. Dwa Portugalskie miasta posiadają metro i są to Lizbona i Porto.

Portugalia posiada 14 lotnisk: Lizbonie, Porto (Francisco Sa Carneiro), Faro, Funchal na Maderze oraz Ponta Delgada na Azorach. Według danych Ministerstwa Robót Publicznych Transportu i Łączności, w roku 2006, liczb pasażerów na lotniskach wyniosła 22 mln. Szacuje się, iż natężenie ruchu wzrośnie do 46 mln w roku 2025.¹³

Transport wodny. Główne porty znajdujące się w Portugalii to: Aveiro, Porto, Lizbona, Sines i Setubal. W roku 2007, prawie 70% importowanych towarów przybyło drogą morską do kraju, podczas gdy 41% zostało wyeksportowanych przez porty. Jednakże oprócz znaczenia komunikacji morskiej dla handlu, duży wpływ ma ona również na przewozy pasażerskie¹⁴.

Inwestycjami planowanymi przez rząd Portugalii są m.in.: budowa nowego lotniska dla Lizbony, Budowa TGV z Lizbony do Madrytu i budowa mostu łączącego Lizboną z drugim brzegiem Tagu¹⁵.

1.8.3. Baza noclegowa

Portugalia posiada 500 tys. miejsc noclegowych czego baza hotelowa liczy 264 tys. miejsc, natomiast baza komplementarna to głównie kempingi i stanowią 215 tys.

¹³ www.moptc.pt

¹⁴ <http://de.wikipedia.org/wiki/Portugal#Infrastruktur>

¹⁵ <http://www.portugal.gov.pt/pt/GC18/Portugal/Turismo/Pages/Turismo.aspx>

Tabela nr. 3: Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania, podział ze względu na rodzaj i region (2007r.)

NUTS	Total	Hôtels	Hotéis-Apartamentos	Apartamentos Turísticos	Aldeamentos Turísticos	Motéis	Pousadas	Estalagens	Pensões
PORTUGAL	2 031	634	134	197	28	22	42	100	874
CONTINENTE	1 763	547	90	164	28	22	39	75	798
Norte	461	127	4	10	1	8	10	27	274
Centro	427	155	6	8	0	7	9	24	218
Lisboa	306	139	12	5	2	1	3	11	133
Alentejo	154	35	5	7	2	1	15	6	83
Algarve	415	91	63	134	23	5	2	7	90
REG. AUTÓNOMA AÇORES	81	36	8	7	0	0	2	2	26
REG. AUTÓNOMA MADEIRA	187	51	36	26	0	0	1	23	50

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Portugalia posiada 2041 sklasyfikowanych obiektów świadczących usługi noclegowe. Według raportu *Tourism Statistics – 2008*, sporządzonego przez Portugalski Instytut Statystyki, wyróżnione zostały następujące obiekty: hotel, hotel-apartament, apartament turystyczny, ośrodek wypoczynkowy, motel, hostel, pensjonaty oraz zajazdy. Najwięcej obiektów znajduje się w części północnej kraju i jest ich 465 (tab. nr. 3). W regionie Centralnym, ze stolicą w Coimbrze, takich obiektów jest 432, podobnie jak w Algarve – 417 obiektów. Regiony autonomiczne, Madera i Azory, posiadają łącznie 276 obiektów. Jest to zrozumiałe, iż w tych właśnie regionach, ze względu na liczne plaże oraz atrakcyjne miejsca, popularna jest turystyka wypoczynkowa. Najmniej obiektów znajduje się w regionie Alentejo – 154 obiekty. Warto zauważyć, iż spośród wszystkich obiektów, to nie hotele stanowią największą liczbę. Hoteli w całej Portugalii, wraz z regionami autonomicznymi, jest aż 33% ze wszystkich sklasyfikowanych obiektów. 41% stanowią pensjonaty i jest ich 847. Na wyspach dominującą formą obiektów noclegowych są również hotele oraz pensjonaty, jednakże znajduje się tam również spora liczba apartamentów – hoteli 41 oraz apartamentów turystycznych 36. Te ostatnie w części kontynentalnej kraju, najbardziej są popularne w regionie Algarve.

Całkowita liczba pokoi w obiektach zbiorowego zakwaterowania wynosi 117 976. Największą liczbą pokoi w Portugalii dysponują hotele, a ich liczba wynosi 62 676 (tab. nr. 4), co stanowi 55 % całkowitej liczby jednostek mieszkalnych w miejscach świadczących usługi noclegowe. Najmniej pokoi, jak i liczby obiektów (tab. nr. 3) posiadają motele, co świadczy o małej popularności tych obiektów w Portugalii.

Tabela nr. 4: Liczba pokoi w obiektach noclegowych w Portugalii w roku 2007

NUTS	Total	Hotéis	Hotéis- Aparta- mentos	Aparta- mentos Turísticos	Aldea- mentos Turísticos	Motéis	Pousadas	Estalagens	Pensões
PORTUGAL	117 976	62 676	13 261	12 247	4 809	905	1 134	2 930	20 014
CONTINENTE	100 602	52 552	9 157	11 765	4 809	905	1 056	1 963	18 395
Norte	17 376	9 790	386	105	32	313	289	667	5 794
Centro	18 066	10 735	329	640	0	263	204	596	5 299
Lisboa	23 328	17 604	1 354	192	184	70	70	333	3 521
Alentejo	4 750	1 957	314	141	63	10	409	160	1 696
Algarve	37 082	12 466	6 774	10 687	4 530	249	84	207	2 085
REG. AUTÓNOMA AÇORES	4 056	3 079	281	136	0	0	57	53	450
REG. AUTÓNOMA MADEIRA	13 318	7 045	3 823	346	0	0	21	914	1 169

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Dzięki atrakcyjności i dobrym warunkom dla turystyki wypoczynkowej, największą liczbą pokoi może się pochwalić region Algarve – 37 082, a wielkość ta wynika z ilości znajdujących się tam apartamentów i hoteli. Region ten posiada 1/3 wszystkich miejsc noclegowych dostępnych w Portugalii.

ROZDZIAŁ II Rynek recepcji turystycznej Portugalii

2.1. Rynek Portugalii jako część subregionu południowo-europejskiego

Portugalia, według klasyfikacji Światowej Organizacji Turystki (UNWTO), należy do regionu europejskiego i stanowi część subregionu południowo-europejskiego. Wraz z Portugalią, to wyżej wymienionego subregionu, należą: Albania, Angora, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Macedonia, Grecja, Włochy, Malta, San Marino, Serbia, Czarnogóra, Słowenia oraz Hiszpania¹⁶.

Tabela nr. 6: Międzynarodowa turystyka, lata 2005-2008

International Tourism Receipts	Change local currencies, constant prices (%)			Share (%)	US\$ Receipts			Euro Receipts		
	05/05	07/06	08/07	2007	2008*	2008*	2007	2008*	2008*	
World	5.3	5.4	1.7	100	858	944	1,020	626	642	700
Europe	4.2	2.7	-1.1	50.2	435.2	473.7	970	317.5	322.1	660
Northern Europe	9.3	3.9	-2.4	7.4	70.7	69.8	1,220	51.6	47.5	830
Western Europe	4.0	2.3	-2.5	17.2	149.6	162.1	1,060	109.2	110.2	720
Central/Eastern Europe	8.4	9.0	2.7	6.2	48.5	58.1	580	35.4	39.5	400
Southern/Mediterr. Eu.	1.6	1.0	-0.5	19.4	166.3	183.7	1,020	121.4	124.9	700
Asia and the Pacific	11.1	9.8	2.7	21.8	186.8	206.0	1,120	136.3	140.1	760
North-East Asia	12.1	8.5	3.1	10.2	85.8	95.9	950	62.6	65.2	650
South-East Asia	15.9	14.8	1.5	6.5	55.3	61.1	990	40.4	41.6	670
Oceania	1.2	7.0	2.4	3.6	31.9	33.9	3,050	23.3	23.0	2,080
South Asia	13.9	5.2	6.1	1.6	13.8	15.1	1,470	10.1	10.3	1,000
Americas	2.1	6.3	5.0	19.9	171.3	188.4	1,280	125.0	128.1	870
North America	0.8	7.2	7.0	14.7	124.9	138.5	1,420	91.1	94.2	960
Caribbean	4.2	0.6	-2.1	2.5	23.2	23.8	1,180	17.0	16.2	800
Central America	10.5	8.9	-0.5	0.7	6.2	6.8	820	4.5	4.6	560
South America	6.6	6.8	2.7	2.0	16.9	19.3	930	12.4	13.1	630
Africa	11.5	9.1	-1.0	3.2	29.1	30.6	650	21.2	20.8	440
North Africa	19.6	7.5	-4.4	1.1	10.2	10.7	630	7.5	7.3	430
Subsaharan Africa	7.1	9.9	0.7	2.1	18.9	19.9	670	13.8	13.5	460
Middle East	3.0	9.0	17.3	4.8	35.0	45.6	830	25.5	31.0	560

Źródło: *Tourism Highlights 2009*, UNWTO

Analizując tabelę nr. 6, można zauważyć tendencję wzrostową w międzynarodowym ruchu turystycznym. Biorąc pod uwagę ogólną liczbę przyjazdów turystów zagranicznych na świecie, to w roku 1995 odnotowano 438 mln podróży, a 15 lat później już dwa razy więcej, czyli 804 mln. W roku 2008, odnotowano 922 mln wyjazdów, co oznacza, że w latach 2000-2009 zauważamy 3,8% wzrost.

¹⁶ www.unwto.org

Portugalia należy do regionu, który ma największy procentowy udział w rynku turystycznym w całej Europie. Należy zauważyć, iż dane przedstawione przez UNWTO odnośnie subregionu południowo-europejskiego, zostały zestawione razem z subregionem śródziemnomorskim, który obejmuje takie państwa jak: Cypr, Izrael i Turcja. Udział tego subregionu w rynku regionu europejskiego, to aż 19,5 %. Również w tym subregionie, jak i w pozostałych subregionach europejskim, zauważa się tendencję wzrostową. W roku 2005, odnotowano 158,9 mln przyjazdów, a w roku 2008 aż 179,6 mln. Wzrost turystów w tym czasie wyniósł 13%. Region, w którym znajduje się Portugalia, notuje systematyczny wzrost liczby przyjazdów i stanowi czołowy obszar turystyczny Europy. Wiąże się to m.in. z atrakcyjnością poszczególnych państw oraz klimatem śródziemnomorskim.

2.2. Liczba przyjazdów zagranicznych

W tabeli nr. 7, zostały przedstawione dane dotyczące przyjazdów turystów zagranicznych do poszczególnych państw europejskich. Dane dotyczące Portugalii obejmują lata 2006 oraz 2007. W roku 2006 zanotowano 11,282 mln przyjazdów, natomiast rok później 12,321 mln. Wniosek jest następujący: ilość przyjazdów do Portugalii rośnie.

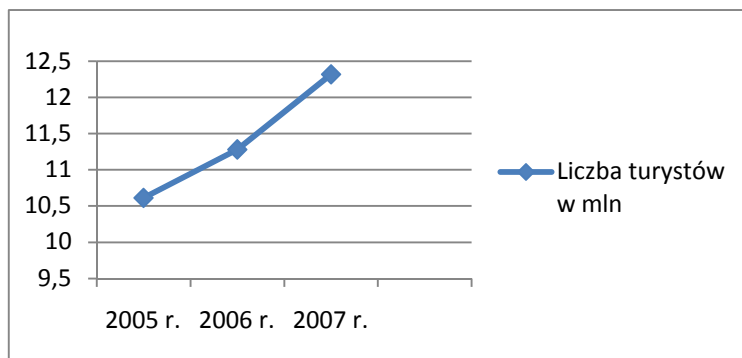
Tabela nr. 7: Przyjazdy turystów zagranicznych w Europie w latach 2006-2008

Major destinations	Series ¹	International Tourist Arrivals						International Tourism Receipts			
		(1000)			Change (%)		Share (%)	(US\$ million)		Share (%)	
		2006	2007	2008*	07/06	08*/07		2006	2007	2008*	2008*
Europe		468,446	487,851	489,436	4.1	0.3	100	378,290	435,177	473,680	100
Austria	TCE	20,269	20,773	21,935	2.5	5.6	4.5	16,643	18,885	21,791	4.6
Belgium	TCE	6,995	7,045	7,165	0.7	1.7	1.5	10,295	10,898	12,396	2.6
Bulgaria	TF	5,158	5,151	5,780	-0.1	12.2	1.2	2,612	3,130	3,804	0.8
Croatia	TCE	8,659	9,307	9,415	7.5	1.2	1.9	7,902	9,254	10,971	2.3
Czech Rep	TCE	6,435	6,680	6,649	3.8	-0.5	1.4	5,541	6,632	7,722	1.6
France	TF	78,853	81,940	79,300	3.9	-3.2	16.2	46,345	54,273	55,595	11.7
Germany	TCE	23,571	24,420	24,886	3.6	1.9	5.1	32,801	36,038	40,018	8.4
Greece	TF	16,039	17,518	...	9.2	...	...	14,259	15,513	17,114	3.6
Hungary	TF	9,260	8,638	8,814	-6.7	2.0	1.8	4,233	4,728	6,032	1.3
Ireland	TF	8,001	8,332	8,026	4.1	-3.7	1.6	5,346	6,066	6,294	1.3
Italy	TF	41,058	43,654	42,734	6.3	-2.1	8.7	38,130	42,651	45,727	9.7
Kazakhstan	TF	3,468	3,876	3,447	11.8	-11.1	0.8	838	1,013	1,012	0.2
Netherlands	TCE	10,739	11,008	10,104	2.5	-8.2	2.1	11,348	13,305	13,375	2.8
Poland	TF	15,670	14,975	12,960	-4.4	-13.5	2.6	7,239	10,599	11,771	2.5
Portugal	TF	11,282	12,321	...	9.2	...	...	8,377	10,145	10,943	2.3
Russian Federation	TF	20,149	20,605	...	2.3	...	...	7,628	9,607	11,943	2.5
Spain	TF	58,004	58,666	57,316	1.1	-2.3	11.7	51,122	57,645	61,628	13.0
Sweden	CE	4,729	5,224	...	10.5	...	1.1	9,084	12,001	12,490	2.8
Switzerland	TH	7,863	8,448	8,608	7.4	1.9	1.8	10,802	12,180	14,408	3.0
Turkey	TF	18,916	22,248	24,994	17.6	12.3	5.1	16,853	18,487	21,951	4.6
Ukraine	TF	18,936	23,122	25,392	22.1	9.8	5.2	3,485	4,597	5,768	1.2
United Kingdom	TF	30,654	30,871	30,182	0.7	-2.2	6.2	34,597	38,602	36,028	7.6

Źródło: *Tourism Highlights 2009, UNWTO*

Dla dokładniejszych danych, według UNWTO w roku 2005¹⁷, do Portugalii przyjechało 10,612 mln osób. Tendencje wzrostową przedstawia rysunek nr. 4.

Rysunek nr. 4: Liczba przyjazdów zagranicznych do Portugalii w latach 2005-2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie Highlight Tourism 2009

¹⁷ Tourism Highlights, 2008, UNWTO

2.3. Przyjazdy turystów do Portugalii z poszczególnych państw

Dane zebrane przez Narodowy Instytut Statystyki w Portugalii, dotyczące liczby przyjazdów turystycznych zagranicznych, pozwolą na analizę wielkości osób odwiedzających Portugalię z poszczególnych państw.

Tabela nr. 8: Przyjazdy turystów zagranicznych do Portugalii w latach 2004-2007

Place of residence		Entrances (No.) of non resident tourists by Place of residence; Annual			
		Data reference period			
		2007	2006	2005	2004
		No. (milhares)	No. (milhares)	No. (milhares)	No. (milhares)
Germany	DE	1211,50	1190,90	1075,40	1047
Belgium	BE	280,60	254,30	181,80	183,60
Spain	ES	2660,70	2496,60	2370,20	2513,80
United States	US	244,50	204	170,70	151,40
France	FR	1859,20	1501,30	1560,40	1598
Ireland	IE	313,50	267,40	245,20	173,60
Italy	IT	401,50	384,40	340,80	350,30
Netherlands	NL	526,30	514,80	478	469,90
United Kingdom	GB	2326,40	2254,30	2088,60	2051,60
Switzerland	CH	536,80	416,60	417,80	411,40
Others	ZZ	1959,80	1797,70	1683,10	1688

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Analizując powyższą tabelę, zauważamy, iż najwięcej turystów do Portugalii w roku 2007 przyjeżdża z Hiszpanii – 2,6 mln osób. Wynika to z bliskości oraz z sąsiedztwa obu państw. Na drugim miejscu od względem liczby turystów przybywających do Portugalii, uplasowała się Wielka Brytania, czyli 2,3 mln odwiedzających. Kolejnymi znacznymi grupami turystów są zwiedzający z Francji i Niemiec. Pozostałe kraje czyli Włochy Szwajcaria, Holandia, Irlandia, Belgia oraz USA, znajdują się również w dziesiątce krajów najczęściej odwiedzających Portugalię, a ich liczba waha się od 244 tys. do 536 tys. w roku 2007.

Tabela nr. 9: Przyjazdy turystów zagranicznych do Portugalii w roku 2007 wg miesięcy

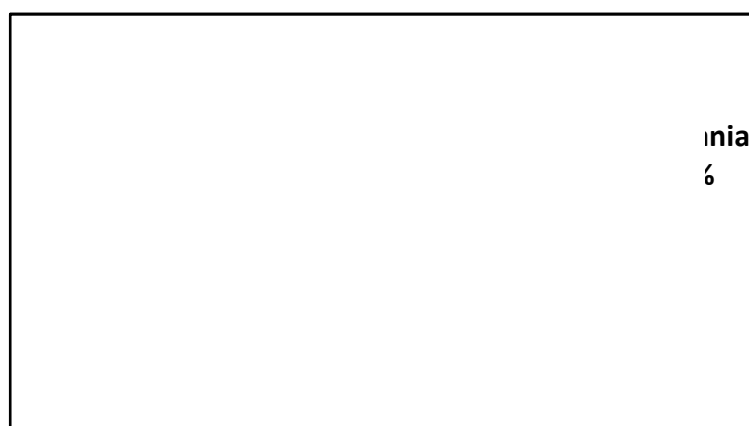
Países de Residência	TOTAL	JAN	FEV	MAR	ABR	MAI	JUN	JUL	AGO	SET	OUT	NOV	DEZ
TOTAL	12 320,8	691,0	595,8	793,6	963,8	995,7	1 017,1	1 424,3	1 918,6	1 371,4	1 124,4	778,2	646,9
Alemanha	1 211,5	70,1	59,9	95,4	107,5	106,5	95,7	123,9	152,4	138,8	122,0	82,1	57,2
Bélgica	280,6	15,3	12,4	15,2	20,3	24,3	22,0	35,1	49,1	31,5	23,9	18,3	13,2
Espanha	2 660,7	143,2	127,5	163,9	181,3	165,0	198,4	317,4	471,9	277,7	258,1	179,0	177,3
Estados Unidos da América	244,5	11,9	9,9	13,6	14,8	25,8	20,3	30,6	29,1	31,4	29,3	18,1	9,7
França	1 859,2	112,5	93,9	119,9	172,4	139,5	110,8	222,0	341,3	207,3	121,9	114,3	103,4
Irlanda	313,5	8,9	7,8	11,2	22,4	32,3	38,3	48,9	49,5	46,0	29,9	11,8	6,5
Itália	401,5	26,1	15,2	22,5	32,3	32,8	31,7	47,5	78,4	36,5	30,9	24,8	22,8
Países Baixos	526,3	27,1	23,3	32,9	38,6	50,7	50,4	63,2	78,0	52,9	53,1	26,9	29,2
Reino Unido	2 326,4	104,3	110,2	141,8	193,4	222,7	256,2	248,9	294,7	281,2	249,2	133,0	90,8
Suiça	536,8	45,3	28,3	35,1	36,4	34,3	31,5	68,6	106,9	53,4	37,8	30,8	28,4
Outros	1 959,8	126,3	107,4	142,1	144,4	161,8	161,8	218,2	267,3	214,7	168,3	139,1	108,4

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Powyższa tabela nr. 9, przedstawia liczbę turystów z poszczególnych krajów, którzy odwiedzili Portugalie w roku 2007. Dane zostały podzielone na poszczególne miesiące od stycznia do grudnia. Tabela nr. 9 przedstawia analizę liczby turystów odwiedzających Portugalie z poszczególnych krajów, natomiast tu analizujemy liczbę turystów w zależności od miesięcy. I jak wynika z tabeli, najpopularniejszymi miesiącami są czerwiec, lipiec, sierpień, wrzesień oraz październik. W tych miesiącach liczba turystów waha się od 1,1 mln do 1,9 mln. Wynika to oczywiście z okresu wakacyjnego oraz od sprzyjającego klimatu panującego w Portugalii. W pozostałych miesiącach liczba odwiedzających nie przekracza już liczby miliona i utrzymuje się na poziomie w granicach od 596 tys. w lutym do 793 tys. w marcu. Ponadto, miesiące kwiecień i maj notują liczbę turystów zbliżoną do miliona, a mianowicie odpowiednio 963 tys. i 995 tys.

Porównując dane przedstawione w tabeli nr. 10 oraz na rysunku nr 5, zauważyć można, że nastąpiła zmiana lidera. W roku 2007, najwięcej turystów przyjechało do Portugalii z Hiszpanii, natomiast rok później w 2008 na pierwszym miejscu znalazła się Wielka Brytania. Dalsze miejsca zajmują Francja i Niemcy, czyli tak samo jak w roku poprzednim, z tym wyjątkiem, że kraje te zamieniły się miejscami. Co ciekawe, w roku 2008 w dziesiątce krajów najczęściej odwiedzających Portugalie, znalazła się Brazylia, która wyprzedziła Stany Zjednoczone, natomiast Szwajcaria wypadła poza dziesiątkę. Pozostałe kraje mające największy udział w przyjazdowej turystyce do Portugalii to Włochy, Holandia, Irlandia oraz Belgia.

Rysunek nr. 5: Procentowy udział poszczególnych państw w turystyce przyjazdowej do Portugalii w roku 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Tourism Statistics – 2008, ine.pt*

Tabela nr. 10: Procentowy udział poszczególnych państw w turystyce przyjazdowej do Portugalii w roku 2008

Portugal		%
1º	Reino Unido	19,9
2º	España / Espanha	18,3
3º	Alemania / Alemanha	10,9
4º	Francia / França	8,0
5º	Italia / Itália	5,4
6º	Países Bajos / Países Baixos	5,2
7º	EEUU / EUA	3,4
8º	Brasil	4,4
9º	Irlanda	2,7
10º	Bélgica	2,3

Źródło: Instituto Nacional de Estatística, *The Iberian Peninsula in figures – 2009*, www.ine.pt

2.4. Cele przyjazdów oraz środki lokomocji

Analizując cele przyjazdów turystów do Portugalii, rozważania oparte będą na podziale turystów na dwie grupy. Pierwszą z nich będą turyści, którzy przekroczyli granicę w sposób zmotoryzowany, drugą natomiast osoby, które podróżowały do Portugalii samolotem.

Tabela nr. 11: Przyjazdy turystów zagranicznych z poszczególnych państw według środka transportu – samochód, autobus

Países de Residência	TOTAL
TOTAL	4 895,5
Alemanha	283,7
Bélgica	76,4
Espanha	2 061,3
França	1 161,5
Itália	99,3
Países Baixos	129,5
Reino Unido	137,8
Suiça	296,4
Outros	649,6

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

W roku 2007, do Portugalii przyjechało 4,896 mln osób. Są to osoby, które przybyły do kraju drogą lądową. Stanowią one 40% całkowitej liczby turystów zagranicznych odwiedzających Portugalię w roku 2007. Najwięcej osób przybyło z Hiszpanii (2,06 mln) i Francji (1,16 mln), co wynika z położenia geograficznego tych państw względem Portugalii.

W tabeli nr. 12, przedstawiono liczbę zagranicznych turystów, którzy przybyli do Portugalii przekraczając granicę na lotnisku. 60% wszystkich turystów, co stanowi 7, 425 mln osób, podróżowało do Portugalii samolotem. Analizując poniższą tabelę, można stwierdzić, że najliczniejszą grupą przyjeżdżającą do Portugalii stanowią osoby podróżujące z Wielkiej Brytanii, aż 2, 188 mln osób, co stanowi 29% wszystkich

odwiedzających. Wynika to oczywiście z położenie kraju na wyspach oraz popularności Portugalii jako destylacji wśród Brytyjczyków. W dalszej kolejności znajdują się państwa, z których ponad pół miliona turystów podróżuje do Portugalii samolotem. Są to Francja i Hiszpania.

Tabela nr. 12: Przyjazdy turystów zagranicznych z poszczególnych państw według środka transportu – samolot

Países de Residência	TOTAL
TOTAL	7 425,3
Alemanha	927,8
Bélgica	204,2
Espanha	599,4
Estados Unidos da América	244,5
França	697,7
Irlanda	313,5
Itália	302,2
Países Baixos	396,8
Reino Unido	2 188,6
Suiça	240,4
Outros	1 310,2

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Tabela nr. 13, przedstawia cele przyjazdów do Portugalii, tych turystów, którzy przekroczyli granicę lądową. W roku 2007 było to 4,895 mln osób. Poniższa tabela przedstawia zestawienie 3 motywów podejmowania podróży, wyróżnionych przez Instituto Nacional de Estatística. Pierwszy z nich to cel wypoczynkowy, rekreacyjny i wakacyjny, drugi to odwiedzić krewnych i znajomych, trzeci to cel biznesowy i wyjazdy związane z pracą zawodową. Czwartą kategorią są wszystkie pozostałe cele. Jak wynika z zestawień, głównym celem podróży do Portugalii, był cel wypoczynkowy, rekreacyjny i wakacyjny. Aż 76% turystów (rys. nr 13) kierowało się, przy wyborze destynacji, motywem wakacyjnym. Wiąże się to z atrakcyjnością kraju jako miejsca dobrego dla turystyki wypoczynkowej. Dzięki swoim atrakcjom, klimatem i dobrze rozwiniętymi ośrodkami wypoczynkowymi, przyciąga turystów z wielu krajów, m.in.: Hiszpanii, gdzie prawie 1,5

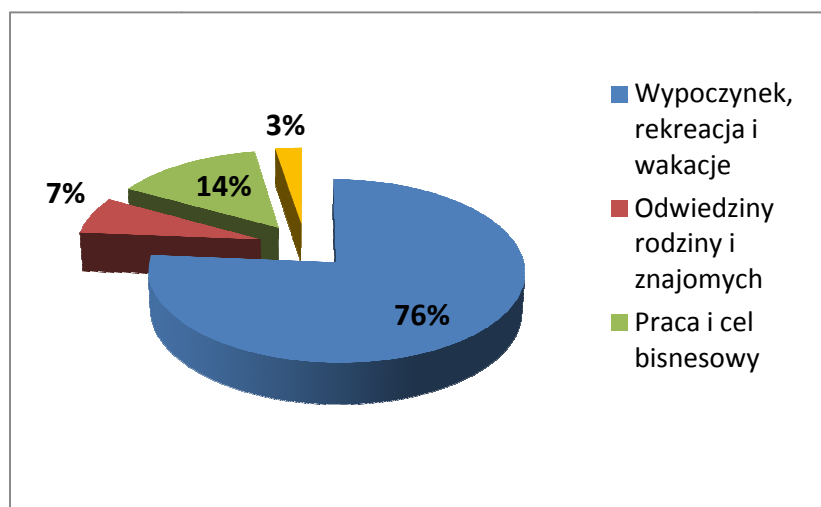
mln osób wybrało cel pierwszy, a także Francji 896 tys. i w dalszej kolejności Szwecja, Niemcy, Wielka Brytania oraz Holandia. Drugim co do ilości odwiedzin celem, były wyjazdy związane z pracą zawodową oraz sprawami biznesowymi. 14% z wszystkich turystów przekraczających granicę lądową, przyjechało do Portugalii w celach zawodowych. W tej kategorii znów najliczniejszą grupę stanowią Hiszpanie – 418 tys. turystów. Trzecim co wielkości celem, była wizyta u znajomych i odwiedziny krewnych. 332,1 tys. osób, czyli 7% ogółu, to osoby które odwiedziły swoje rodziny lub przyjaciół. I znów najliczniejszą grupę stanowią Hiszpanie, aż 160 tys. osób. Można wnioskować, że dzięki bliskiemu położeniu Hiszpanii względem Portugalii, najwięcej turystów w roku 2007 odwiedzających Portugalię to właśnie Hiszpanie. Pozostałe 3% czyli 124 tys. turystów, podróżowało w innych, niż wyżej wymienionych, celach.

Tabela nr. 13: Cele przyjazdów turystów zagranicznych według środka transportu - samochodem, autobusem

Países de Residência	TOTAL	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/ Profissionais	Outros Motivos
TOTAL	4 895,5	3 732,8	332,1	706,4	124,2
Alemanha	283,7	231,6	8,9	38,7	4,5
Bélgica	76,4	68,0	3,1	4,5	0,8
Espanha	2 061,3	1 441,3	160,9	418,4	40,7
França	1 161,5	896,5	96,0	115,7	53,3
Itália	99,3	77,7	0,6	16,0	5,0
Países Baixos	129,5	120,4	0,9	6,8	1,4
Reino Unido	137,8	132,3	1,6	2,5	1,4
Suiça	296,4	270,9	17,3	4,7	3,5
Outros	649,6	494,1	42,8	99,1	13,6

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Rysunek nr. 6: Cele przyjazdów turystów do Portugalii

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics – 2008, ine.pt

W powyższej części analizowano cele przyjazdów turystów przekraczających granicę lądową Portugalii. Analizując tabele nr. 14, o celach przyjazdów turystów podróżujących samolotem, wnioskujemy, że znów najpopularniejszym celem wśród turystów, był cel wypoczynkowy, rekreacyjny i wakacyjny. Ponad 5 mln turystów, podróżujących do Portugalii samolotem, czyli 70% ogółu (rys. nr. 7), przybyło właśnie w wyżej wymienionym celu. Wśród tych turystów najliczniejszą grupę stanowią, już nie Hiszpanie jak w poprzedniej analizie, lecz odwiedzający z Wielkiej Brytanii. Wynika to oczywiście z wyspowego położenia tego kraju. Najszybszym i najwygodniejszym środkiem transportu, w roku 2007, dla 1,861 mln Brytyjczyków był samolot. Kolejnymi kierunkami skąd przybywali turyści są Niemcy – 672,3 tys., Holandia 318 tys., oraz Francja 317 tys. Drugim co do popularności celem wybieranym wśród turystów, była chęć odwiedzenia krewnych i przyjaciół. Liczba osób, która kierowała się tym motywem przy wyborze celu podróży, wynosi 1,104 mln, co stanowi 15% wszystkich podróżujących samolotem. W tej grupie dominującą rolę odgrywają turyści z Francji, Niemiec i Wielkiej Brytanii. W przeciwieństwie do analizy podróżnych przekraczających granicę lądową, gdzie cel ten był na trzecim miejscu pod względem wyboru motywu, cel związany z odwiedzinami krewnych jest drugi co do popularności wśród turystów podróżujących samolotem. Praca i cel biznesowy okazały się trzecim co do popularności celem wyjazdu, 12% czyli 888,9. Najwięcej osób podróżujących w tym celu była z Hiszpanii, Niemiec

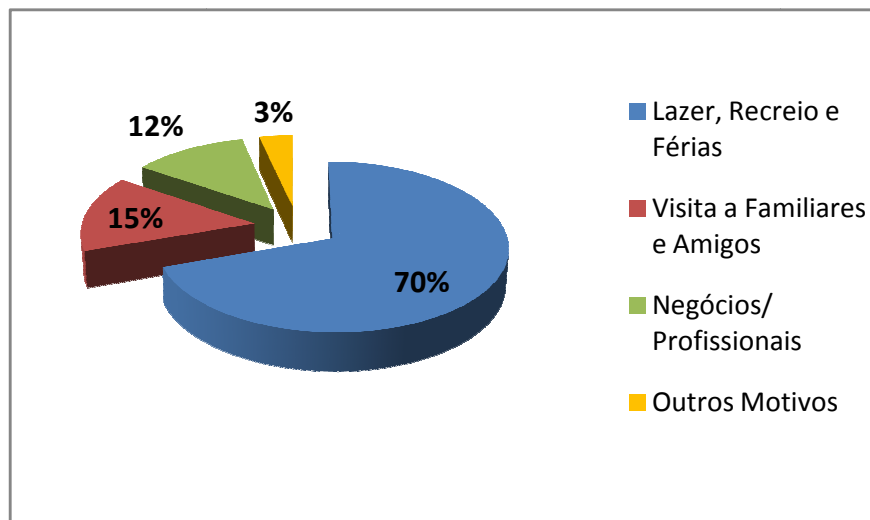
oraz Wielkiej Brytanii. Tylko 3% podróżnych zadeklarowało inny cel niż trzy główne przedstawione w tabeli nr. 14 .

Tabela nr. 14: Cele przyjazdów turystów podróżujących drogą powietrzną

Países de Residência	TOTAL	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/ Profissionais	Outros Motivos
TOTAL	7 425,3	5 175,3	1 104,3	888,9	256,8
Alemanha	927,8	672,6	115,2	114,6	25,4
Bélgica	204,2	137,2	27,2	33,1	6,7
Espanha	599,4	311,4	48,0	222,6	17,4
Estados Unidos da América	244,5	144,1	62,2	28,1	10,1
França	697,7	317,3	256,3	92,8	31,3
Irlanda	313,5	285,2	11,4	9,8	7,1
Itália	302,2	178,7	26,1	74,7	22,7
Países Baixos	396,8	318,0	33,9	36,2	8,7
Reino Unido	2 188,6	1 861,0	171,9	103,2	52,5
Suiça	240,4	113,7	96,0	17,5	13,2
Outros	1 310,2	836,1	256,1	156,3	61,7

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Rysunek nr. 7: Cele przyjazdów turystów do Portugalii

Źródło: opracowanie własne na podstawie Instituto Nacional de Estatística, Tourism Statistics – 2008ine.pt

2.5. Długość pobytu oraz miejsca zakwaterowania turystów zagranicznych w Portugalii

Według danych Narodowego Instytutu Statystyki (Instituto Nacional de Estatística), średnia długość pobytu turystów zagranicznych w Portugalii wynosi 2,9 dni. Jak przedstawia tabela nr. 15, najdłużej turyści przebywają na Maderze 5,3 dni oraz w regionie Algarve 4,9 dni. Wiąże się to z atrakcyjnością tych regionów, jako miejsc turystyki wypoczynkowej. Również na Azorach średnia długość pobytu jest wyższa od średniej całkowitej i wynosi 3,2 dni. W pozostałych regionach kontynentalnej Portugalii, pobyty turystów wahają się od 1,6 dnia do 2,2 dni. Wynika to ze specyfiki tych regionów, mianowicie odwiedzane są głównie większe miasta, gdzie na pobyt przeznaczają się co najwyżej 2 dni. Głównym celem turystów jest więc zwiedzanie i turystyka kulturowa, nie zaś wypoczynek jak w pozostałych „piaszczystych” częściach kraju.

Analizując poniższą tabelę, rozpatrujemy średnią długość pobytu turystów zagranicznych w Portugalii, odnośnie miejsca zakwaterowania. Podczas pobytu, turyści najdłużej przebywali w apartamentach turystycznych 5,8 dni, ośrodkach wypoczynkowych 5,6 dni oraz hotelach-apartamentach 4,8 dni. Średnia długość pobytu w hotelach wynosi tylko 2,9 dni, choć stanowią one największy udział w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Portugalii (tab. nr. 4). Długość pobytu w apartamentach wiąże się z formą turystyki wypoczynkowej, popularnej w Portugalii. Przyjazd na wakacje wiąże się z długim pobytem, tak więc turyści często wybierają apartamenty, które są bardzo popularne. Natomiast pobyt w hotelu wiąże się z krótszymi pobytami np.: służbowymi czy biznesowymi, dlatego średnia długość pobytu w tych obiektach wynosi tylko 2,5 dni.

Tabela nr. 15: Średnia długość pobytu turystów zagranicznych, według miejsca zakwaterowania i regionu

NUTS	Total	Hotéis	Hotéis-Apartamentos	Apartamentos Turísticos	Aldeamentos Turísticos	Motéis	Pousadas	Estalagens	Pensões
PORTUGAL	2,9	2,5	4,8	5,8	5,6	1,4	1,6	2,8	2,2
CONTINENTE	2,7	2,3	4,4	5,7	5,6	1,4	1,6	2,1	2,1
Norte	1,8	1,8	2,0	3,6	...	...	1,6	1,9	2,0
Centro	1,8	1,8	1,9	3,9	0,0	1,3	1,5	1,6	1,9
Lisboa	2,2	2,1	2,5	3,1	...	...	1,5	2,4	2,4
Alentejo	1,6	1,6	2,5	2,5	...	...	1,5	1,6	1,7
Algarve	4,9	4,0	5,5	6,0	6,3	4,0	2,1	4,5	2,6
REG. AUTÓNOMA AÇORES	3,2	3,1	4,8	5,4	0,0	0,0	...	...	2,7
REG. AUTÓNOMA MADEIRA	5,3	5,0	6,0	6,4	...	0,0	...	...	4,5

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2009, ine.pt

2.6. Odwiedzane regiony

W celach statystycznych Unia Europejska wytyczyła w roku 2003 siedem regionów, w ramach programu NUTS. Jak wynika z danych przedstawionych poniżej, najdłużej odwiedzanym regionem w roku 2007 była Madera. Średnia długość pobytu na wyspie wyniosła 5,3 dni. Turyści, którzy spędzili najwięcej dni na Maderze to osoby z takich krajów jak: Polska 6,9 dni, Niemcy gdzie średnia długość pobytu wyniosła 6,6 dni, Wlk. Brytania 6,2 dni oraz Irlandia 6 dni. Co ciekawe, średnia długość Polskich turystów na Maderze wyniosła w roku 2007 prawie 6 dni. Drugim co do średniej długości pobytu regionem jest Algarve. Najdłużej przebywali tam mieszkańcy Holandii (7,5 dni), Niemiec (6,4 dni). W regionach Północny i Centralny, średnia długość pobytu wyniosła 1,8 dnia. Natomiast najkrócej odwiedzanym regionem był Alentejo, gdzie turyści przebywali średnio zaledwie 1,6 dni.

Tabela nr. 16: Długość pobytu turystów zagranicznych w roku 2008 według regionów

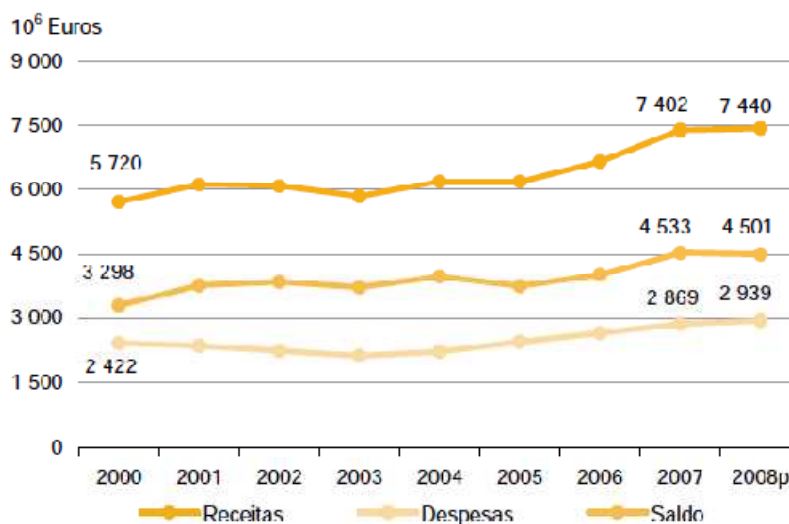
Países de Residência	Total	Continente	Norte	Centro	Lisboa	Alentejo	Algarve	Açores	Madeira
TOTAL	2,9	2,7	1,8	1,8	2,2	1,6	4,9	3,2	5,3
PORTUGAL	2,1	2,0	1,6	1,7	1,7	1,6	3,5	2,5	3,1
ESTRANGEIRO	3,7	3,3	2,1	2,1	2,5	1,7	5,6	4,3	5,8
EUROPA	3,9	3,5	2,1	2,2	2,5	1,7	5,6	4,5	5,9
UNIÃO EUROPEIA	3,9	3,5	2,1	2,2	2,5	1,7	5,6	4,5	5,9
Alemanha	4,7	4,0	2,3	2,2	2,7	1,8	6,4	4,0	6,6
Áustria	3,9	2,9	2,1	2,4	2,6	1,8	4,8	3,2	5,8
Bélgica	3,6	3,2	2,3	2,2	2,8	1,8	5,3	3,0	5,6
Dinamarca	4,6	3,8	2,6	3,2	2,9	1,9	5,9	5,4	5,8
Espanha	2,4	2,3	1,9	2,0	2,3	1,6	3,0	3,3	4,7
Finlândia	4,5	3,6	2,3	2,5	2,7	1,8	6,0	5,0	5,7
Frância	2,8	2,5	2,0	2,1	2,4	1,5	4,8	3,2	4,2
Irlanda	5,3	5,3	2,3	3,6	2,8	1,6	6,1	4,5	6,0
Itália	2,4	2,3	2,0	1,9	2,5	1,5	3,4	2,8	5,1
Países Baixos	5,4	5,4	2,3	2,2	2,7	1,9	7,5	4,6	5,6
Polónia	4,1	3,6	2,7	2,6	2,6	3,4	6,1	3,1	6,9
Reino Unido	5,2	4,9	2,3	2,6	2,5	1,8	5,8	3,8	6,2
Rep. Checa	3,7	2,6	2,2	2,2	2,5	1,4	4,4	3,5	5,7
Suécia	4,4	3,5	2,3	3,3	2,9	1,8	5,6	5,7	5,8
OUTROS PAÍSES DA UE	3,2	2,8	2,6	1,9	2,8	1,5	4,2	3,1	5,6
OUTROS PAÍSES DA EUROPA	3,6	3,1	2,4	2,3	2,6	1,5	5,5	4,3	5,9

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2009, ine.pt

2.7. Dochody z turystyki przyjazdowej

Liczba turystów odwiedzających Portugalię rośnie z roku na rok. Wiąże się to ze wzrostem dochodów z turystyki. W roku 2000 wpływy z turystyki wyniosły 5,720 mln euro, a w roku 2008 7,440 mln euro. Wzrost w ciągu 8 lat zwiększył się o 25%. Jedynie w roku 2003 nastąpił spadek wpływów z turystyki. Nie trwało to długo i już w roku 2004 dochody wzrosły, co wiązało się z faktem organizowania Mistrzostw Europy w piłce nożnej właśnie w Portugalii. Dziś Portugalczycy wydają 2,929 mln euro na turystykę (o czym będzie mowa w kolejnym rozdziale), a bilans jest dodatni i wynosi 4,501 mln euro, co oznacza, że Portugalczycy więcej zarabiają na turystyce niż na nią wydają.

Rysunek nr. 8: Dochody i wydatki z turystyki w Portugalii w latach 2000-2008

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2009, ine.pt

ROZDZIAŁ III Rynek emisji turystycznej Portugalii

3.1. Liczba zagranicznych wyjazdów

Światowe tendencje oraz przewidywania UNWTO wyraźnie rokują wzrost liczby podróży na świecie. Naturalnym skutkiem będzie zwiększenie się liczby wyjazdów z krajów zamieszkania. Jest to optymistyczna wiadomość, gdyż im więcej podróży, tym więcej przychodów z turystyki. Wzrost liczby wyjazdów wiąże się z tym, iż ludzie są bardziej zamożni, stać ich na podróże oraz mają więcej czasu na wakacje. W Portugalii liczba wyjazdów zagranicznych w roku 2004 wynosiła 3 mln 948 tys. 900. W kolejnym roku zanotowano o 50 tys. wyjazdów więcej, natomiast w roku 2006 liczba zmniejszyła się o 220 tys. Dopiero rok 2007 dał poprawę i liczba wyjazdów wyniosła prawie 4,5 mln.

Tabela nr. 17: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w latach 2004-2007. (tys.)

Data reference period	Departures (No.) of resident tourists: Annual
	Place of residence
	Portugal
	PT
	No. (milhares)
2007	4412
2006	3770,20
2005	3992,60
2004	3948,90

Źródło: Instituto Nacional de Estatística, ine.pt

3.2. Dokąd wyjeżdżają Portugalczycy

W roku 2007 liczba wyjazdów Portugalczyków wyniosła 4,412 mln. Najpopularniejszym celem podróży jest Hiszpania. Prawie połowa odbywających podróże zagraniczne wybrała ten kraj jako cel destylacji. Na drugim miejscu znalazła się Francja, dalej Niemcy (tab. nr.: 18). Liczba wyjazdów do tych właśnie krajów wynika z położenia tych państw względem Portugalii oraz popularności wśród Portugalczyków tych destynacji jako miejsc wakacyjnych. Kolejnymi krajami do których odnotowano wyjazdy są: Wlk.

Brytania, Szwajcaria, Brazylia, Włochy, Belgia Wyspy Zielonego Przylądka oraz USA. Co ciekawe, odnotowano prawie 100 tys. wyjazdów do Brazylii, więcej niż do bliższych krajów europejskich. Jest to bardzo popularny cel wyjazdów Portugalczyków, ze względu na język obowiązujący w Brazylii, co łączy się z historią kolonizacji odkrytych nowych terenów przez Portugalczyków.

Tabela nr. 18: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w roku 2007, według krajów

Países de Destino	TOTAL
TOTAL	4 412,0
Alemanha	298,3
Bélgica	62,1
Brasil	94,7
Cabo Verde	38,2
Espanha	2 051,8
Estados Unidos da América	48,1
França	643,6
Itália	87,5
Reino Unido	221,5
Suíça	153,0
Outros	713,2

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Kolejna tabela nr. 19, przedstawia liczbę wyjazdów Portugalczyków w poszczególnych miesiącach. Najpopularniejszym miesiącem na wyjazd jest sierpień, w którym odbyło się 646 tys. podróży. Wynika to z tego, w miesiącach wakacyjnych podejmuje się najwięcej podróży o celach rekreacyjnych i wypoczynkowych. Ponadto miesiące od lipca do października notują powyżej 300 tys. podróży, co wiąże się również z okresem letnim. Najmniej wyjazdów natomiast zanotowano w lutym.

Tabela nr. 19: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w roku 2007, według miesięcy

Países de Destino	TOTAL	JAN	FEV	MAR	ABR	MAI	JUN	JUL	AGO	SET	OUT	NOV	DEZ
TOTAL	4 412,0	279,5	221,6	297,3	355,6	304,1	372,7	406,5	646,0	430,7	418,2	321,3	358,5
Alemanha	298,3	20,6	23,7	26,9	26,4	22,7	25,4	21,0	25,6	24,5	28,4	24,4	28,7
Bélgica	62,1	2,5	3,1	4,9	7,8	5,8	7,3	4,1	4,6	4,6	5,3	4,4	7,7
Brasil	94,7	7,8	6,5	11,4	7,5	6,3	5,3	8,6	8,2	8,0	7,8	7,3	10,0
Cabo Verde	38,2	2,7	1,9	3,1	4,1	1,9	1,4	4,6	7,0	3,8	2,6	2,3	2,8
Espanha	2 051,8	132,6	85,1	126,7	173,4	125,5	168,9	186,4	381,9	202,8	199,5	133,1	135,9
Estados Unidos da América	48,1	2,4	2,2	3,0	2,5	3,5	4,2	4,2	6,9	3,5	5,0	5,2	5,5
França	643,6	40,5	33,6	42,6	42,9	52,4	56,1	59,6	76,4	65,1	62,7	48,9	62,8
Itália	87,5	5,7	7,3	8,4	8,0	8,7	6,6	8,3	4,1	9,3	6,7	7,9	6,5
Reino Unido	221,5	13,7	13,7	17,7	16,8	15,8	15,1	23,3	18,0	19,4	22,3	21,0	24,7
Suiça	153,0	9,7	8,7	9,8	11,1	11,7	14,1	12,7	13,1	12,1	16,0	14,5	19,5
Outros	713,2	41,3	35,8	42,8	55,1	49,8	68,3	73,7	100,2	77,6	61,9	52,3	54,4

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

3.3. Cele wyjazdów zagranicznych – środek transportu samochod

Dane przedstawione przez Narodowy Instytut Statystyki (Instituto Nacional de Estatística), rozróżniają wyjazdy turystów w dwóch kategoriach. Pierwsza z nich to osoby przekraczające granicę lądową, druga to osoby przekraczające granicę na lotnisku. Jak wiadomo, w pierwszej kategorii będą ujęte osoby podróżujące samochodem, autobusem lub innym środkiem transportu, natomiast w drugiej kategorii będą się mieścić osoby podróżujące wyłącznie samolotem.

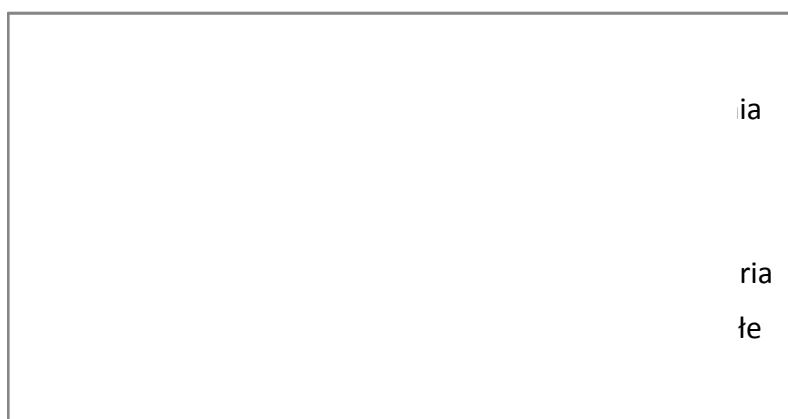
W pierwszej kolejności analizujemy tabele nr. 20, przedstawiającą wyjazdy zagraniczne Portugalczyków, według celu podróży i środka transportu. Dane przedstawiają liczbę wyjazdów w 2007 r. Zanotowano 2 mln 429 tys. do czterech krajów zagranicznych. Portugalczycy najchętniej wyjeżdżali do Hiszpanii. Świadczy o tym, iż 70% (rys. nr. 9) czyli 1,7 mln Portugalczyków wybrało ten kraj jako destynację swojej podróży. Wiąże się to z bliskością Hiszpanii jako kraju sąsiadującego z Portugalią, oraz dużą popularnością tego kraju jako celu wakacyjnego. Drugim co to zainteresowania krajem, jest Francja do której odbyło 353 tys. wyjazdów. Pozostałe kraje odwiedzane przez Portugalczyków ujęte w tabeli to Szwajcaria oraz Niemcy.

**Tabela nr. 20: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w roku 2007, według środka transportu
– samochód, autobus**

Países de Destino	TOTAL
TOTAL	2 429,8
Alemanha	106,3
Espanha	1 709,6
França	353,8
Suíça	75,0
Outros	185,1

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Rysunek nr. 9: Kraje odwiedzane przez Portugalczyków w roku 2007

Źródło: opracowanie własne na podstawie ine.pt

Rozpatrując cel wyjazdów zagranicznych Portugalczyków w roku 2007, przekraczających granicę lądową, jednoznacznie można stwierdzić, iż głównym ich celem są wakacje, odpoczynek i rekreacja. Cel ten stanowi motyw 51% (rys. nr.10) wszystkich wyjazdów odbytych w roku 2007 przez Portugalczyków. Odbyli oni 1 mln 248 tys. (tab. nr. 21) podróży wakacyjnych, z czego najczęstszym miejscem destynacji była Hiszpania. Drugim co do wielkości motywem do podejmowania podróży, były cele biznesowe i podróże służbowe. Prawie 40 % osób wyjechało za granicę właśnie w celach związanych

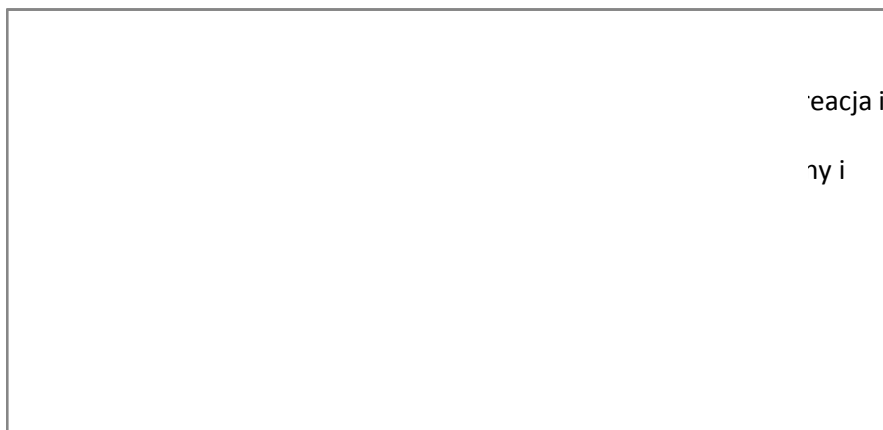
ze swoją pracą. Kolejnym celem ujętym w badaniu, jest motyw wyjazdów zależny z odwiedzinami krewnych i znajomych. Portugalczycy odbyli 166,7 tys. podróży związanych z tym motywem, co stanowi 7% wszystkich wyjazdów. Pozostałe 3%, to podróże o innym motywie.

Tabela nr. 21: Cel zagranicznych wyjazdów w roku 2007

Países de Destino	TOTAL	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/ Profissionais	Outros Motivos
TOTAL	2 429,8	1 248,2	166,7	933,3	81,6
Alemanha	106,3	10,8	10,7	77,2	7,6
Espanha	1 709,6	910,1	95,7	641,7	62,1
França	353,8	201,6	37,3	106,9	8,0
Suiça	75,0	41,2	11,4	20,6	1,8
Outros	185,1	84,5	11,6	86,9	2,1

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Rysunek nr.10: Cel zagranicznych wyjazdów Portugalczyków

Źródło: opracowanie własne na podstawie ine.pt

Podsumowując, Portugalczycy najchętniej wybierają Hiszpanie jako cel swoich podróży, a ich głównym celem wyjazdu są wakacje i odpoczynek.

3.4 Cele wyjazdów zagranicznych – środek transportu: samolot

Liczba wyjazdów Portugalczyków, przekraczających granicę na lotnisku, wyniosła w 2007 roku prawie 2 miliony. W porównaniu do liczby destynacji wybieranych przez osoby przekraczające granicę lądową (tab. nr. 20), Portugalczycy podróżujący samolotem zadeklarowali ich mniej. Nie zmienia to faktu, iż najchętniej wybieranym kierunkiem wyjazdu jest Hiszpania, do której wyjechało 342 tys. Portugalczyków, co stanowi 17% wyjazdów. Drugim krajem, co do wielkości odwiedzin, jest Francja 289,8 tys. wyjazdów (tab. nr. 22).

Tabela nr. 22: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w roku 2007, według środka transportu – samolot

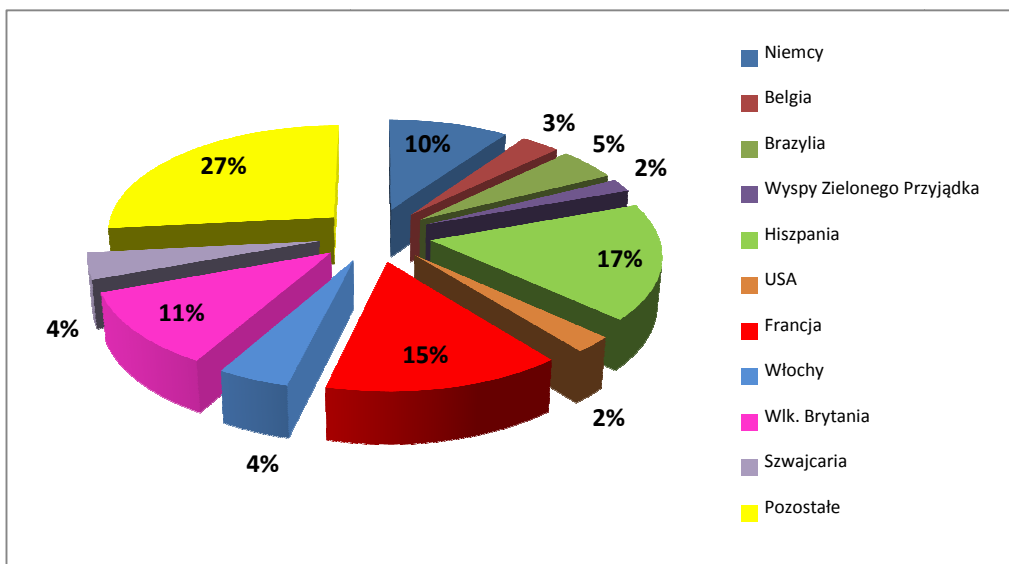
Países de Destino	TOTAL
TOTAL	1 982,2
Alemanha	192,0
Bélgica	62,1
Brasil	94,7
Cabo Verde	38,2
Espanha	342,2
Estados Unidos da América	48,1
França	289,8
Itália	87,5
Reino Unido	221,5
Suíça	78,0
Outros	528,1

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

W pierwszej trójce najchętniej odwiedzanych krajów przez Portugalczyków znalazła się również Wlk. Brytania, wybrana przez 11 % osób. Kraje, do których Portugalczycy nie podróżują, przekraczając granicę lądową, to Brazylia 5%, Wyspy Zielonego Przylądka 2% oraz USA 2%. Z oczywistego powodu, mianowicie położenia Portugalii względem tych krajów, podróże odbywają się samolotem. Krajami Europejskimi odwiedzanymi przez

Portugalczyków są ponadto Belgia 3% oraz Włochy 4%, które nie zostały ujęte w danych dotyczących wyjazdów odbywających się drogą lądową.

Rysunek nr. 11: Zagraniczne destynacje Portugalczyków

Źródło: opracowanie własne na podstawie ine.pt

Analizując motywy wyjazdów zagranicznych Portugalczyków podróżujących samolotem, najpopularniejszym celem okazał się znów cel wakacyjny, wypoczynkowy i rekreacyjny. Cel ten wybrało 46% osób spośród prawie 2 mln wyjazdów. I tak jak w wypadku podróży samochodem czy autobusem, najpopularniejszym miejscem gdzie Portugalczyki udawali się na wakacje, okazała się Hiszpania (rys. nr. 11). W tych samych celach wyjeżdżano również do Francji 103 tys. wyjazdów, a na dalszych miejscach znalazły się: Wlk. Brytania 82 tys., Brazylia 60 tys. Włochy 44 tys. oraz Niemcy 42 tys.

Rozpatrując motyw wyjazdu dotyczący odwiedzin krewnych i znajomych, warto porówna otrzymane wyniki odnośnie poszczególnych środków transportu. W porównaniu do wyjazdów zagranicznych samochodem lub autobusem (rys. nr. 10), gdzie motyw odwiedzin rodziny wybrało zaledwie 7% osób, w wyjazdach gdzie środkiem transportu był samolot, liczba wyjazdów wzrosła do 24% (rys. nr.12). Oznacza to, że co 4 Portugalczyk podróżujący samolotem, wyjeżdżał w celu odwiedzin krewnych i znajomych. Najwięcej wyjazdów odbyło się do Francji, gdzie podróżowało 97 tys. osób. W pierwszej trójce

krajów znalazły się również Wielka Brytania 81 tys. oraz Niemcy 51 tys. Jest to jedyny motyw, w którym najpopularniejszym odwiedzanym krajem nie jest Hiszpania.

Cele związane z podróżami biznesowymi i pracą zawodową stanowią kolejny motyw wyjazdów zagranicznych. W 2007 roku 523 tys., czyli 26% osób zadeklarowało ten cel jako główny powód swojej podróży. Najwięcej wyjazdów odbyło się do Hiszpanii – 104 tys, potem kolejno do Niemiec 91 tys. oraz Francji.

Pozostałe 4% wyjazdów, określone zostały jako cel pozostały.

Tabela nr. 23: Cel zagranicznych wyjazdów w roku 2007

Países de Destino	TOTAL	Lazer, Recreio e Férias	Visita a Familiares e Amigos	Negócios/ Profissionais	Outros Motivos
TOTAL	1 982,2	906,2	466,6	523,1	86,3
Alemanha	192,0	42,8	51,2	91,2	6,8
Bélgica	62,1	10,3	17,6	31,7	2,5
Brasil	94,7	60,3	22,6	8,9	2,9
Cabo Verde	38,2	24,0	8,3	5,1	0,8
Espanha	342,2	197,0	27,8	104,5	12,9
Estados Unidos da América	48,1	21,4	12,1	12,6	2,0
França	289,8	103,2	97,0	71,6	18,0
Itália	87,5	44,7	8,6	29,6	4,6
Reino Unido	221,5	82,3	81,6	43,4	14,2
Suiça	78,0	23,1	34,9	15,7	4,3
Outros	528,1	297,1	104,9	108,8	17,3

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

Rysunek nr. 12: Cel zagranicznych wyjazdów Portugalczyków

Źródło: opracowanie własne na podstawie ine.pt

3.5. Długość wyjazdu zagranicznego

Średnia długość wyjazdu turystycznego Portugalczyków jest różna w zależności od celu tego wyjazdu. Na najdłuższe wycieczki Portugalczycy wyjeżdżają w celach wakacyjnych. Średnie liczba dni takiej podróży wynosi prawie 11 dni (tab. nr. 24). W następnej kolejności są wyjazdy związane z odwiedzinami krewnych i znajomych 7,4 dni oraz te związane z pracą zawodową. Jeśli chodzi o średnią długość wyjazdów biznesowych, to można powiedzieć, że Portugalczycy wyjeżdżają na stosunkowo długi czas w podróże kierując się tym motywem.

Tabela nr. 24: Średnia liczba dni przeznaczonych na wyjazd według motywów

Motyw wyjazdu	Wakacje, wypoczynek i rekreacja	Odwiedziny krewnych i znajomych	Praca zawodowa
Długość wyjazdu	10,9	7,4	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.ine.pt

3.6. Wydatki Portugalczyków na turystykę zagraniczną i krajową

Wydatki na turystykę zagraniczną i krajową w roku 2008, wahają się w zależności o celu wyjazdu oraz jego długości. Portugalczycy wydają średnio na wyjazd 221,9 euro (tab. nr. 25), jednak rozróżniając to w kategorii turystyki krajowej i zagranicznej, znacznie więcej wydają na wyjazdy zagraniczne, bo aż 715,34 euro. Na wyjazdy krajowe wydają zaledwie 133,14 euro. Jeśli chodzi o długość wyjazdu i jego cel, największe wydatki ponoszone są na podróże zagraniczne o charakterze wakacyjnym i wypoczynkowym, dłuższe niż 4 dni. Kwota jaka wydawana jest na tego typu wyjazd to 812,33 euro. Drugą co do kolejności formą wyjazdów na którą Portugalczycy wydają większą sumę, są podróże służbowe, trwające przynajmniej 4 dni. Wysokość wydatków wynosi 753,45 euro. Najmniejsze koszty ponoszone na wyjazdy zagraniczne, to wydatki na podróże związane z odwiedzinami krewnych oraz znajomych (trwające przynajmniej jedną noc) i wynoszą 606,93 euro. Najtańszą formą wyjazdów krajowych jest oczywiście wizyta u krewnych i znajomych (przynajmniej jednodniowe). Średnia kwota wydawana na wyjazd przez Portugalczyków wynosi tylko 63,63 euro, natomiast na wyjazd powyżej 4 dni, wydają niewiele ponad dwa razy tyle, czyli 153,06 euro.

Tabela nr. 25: Średnie wydatki Portugalczyków na wyjazdy zagraniczne i krajowe w roku 2008 (euro)

Destino	Total (pelo menos uma noite)	Lazer, Recreio e Férias (pelo menos uma noite)	Lazer, Recreio e Férias (quatro e mais noites)
TOTAL	221,90	241,30	393,79
Portugal	133,14	157,68	262,35
Estrangeiro	715,34	709,78	612,33
Destino	Visita a Familiares e Amigos (pelo menos uma noite)	Visita a Familiares e Amigos (quatro e mais noites)	Negócios/Profissionais (pelo menos uma noite)
TOTAL	109,14	296,62	419,76
Portugal	63,63	153,06	207,69
Estrangeiro	606,93	671,98	753,45

Źródło: Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008, ine.pt

ROZDZIAŁ IV Znaczenie rynku turystycznego Portugalii dla Polski

4.1. Przyjazdy turystów zagranicznych do Polski

Liczba przyjazdów Portugalczyków do Polski od roku 2005 systematycznie wzrasta. Porównując rok 2005, gdzie liczba przyjazdów wyniosła 27 tys., z rokiem 2007 zauważa się 2,5 krotny wzrost liczby turystów. Liczba przyjeżdżających turystów, w porównaniu z innymi europejskimi krajami, nie jest jednak tak duża. Natomiast wzrost liczby Portugalczyków w latach 2006/2007 wynosi 93%, co stawia Portugalię na pierwszym miejscu, tuż za Irlandią.

Tabela nr. 26: Przyjazdy cudzoziemców do Polski w latach 2005-2007 według wybranych krajów (tys.)

	Przyjazdy			Zmiany w 2007 r.				
	2005 rok	2006 rok	2007 rok	I kw.	II kw.	III kw.	IV kw.	Rok
Ogółem	64606,1	65114,9	66207,8	14,3%	3,9%	2,0%	-10,4%	1,7%
Niemcy	37436,3	37192,1	38102,7	11,1%	2,8%	5,1%	-7,6%	2,4%
15 UE bez Niemiec	2066,4	2430,4	2720,5	14,3%	19,8%	13,3%	0,0%	11,9%
Wielka Brytania	345,1	455,4	548,1	16,8%	21,3%	16,6%	27,0%	20,4%
Włochy	247,0	276,2	326,7	54,8%	29,4%	11,8%	-6,3%	18,3%
Austria	282,2	304,0	317,8	35,5%	18,7%	7,7%	-28,8%	4,6%
Francja	219,6	229,9	258,0	14,0%	7,3%	14,4%	13,1%	12,2%
Holandia	334,7	409,9	362,9	-20,1%	10,1%	-5,1%	-24,8%	-11,5%
Szwecja	213,7	224,0	222,0	10,3%	-2,9%	2,8%	-11,0%	-0,9%
Irlandia	39,7	69,3	118,8	68,1%	86,2%	75,2%	57,6%	71,5%
Dania	112,4	134,4	149,9	33,8%	25,8%	11,1%	-17,9%	11,5%
Hiszpania	72,6	88,9	118,5	38,1%	46,2%	26,9%	27,3%	33,3%
Belgia	71,9	91,4	115,2	56,7%	44,4%	30,3%	-14,5%	26,0%
Portugalia	27,3	36,7	70,9	112,8%	65,3%	119,3%	77,8%	93,5%
Finlandia	68,1	76,7	81,8	14,5%	15,5%	6,6%	-12,8%	6,6%
Grecja	28,8	30,6	25,4	-43,4%	-40,4%	-6,6%	24,5%	-16,9%
Luksemburg	3,3	3,0	4,5	18,9%	91,0%	50,4%	34,5%	49,8%

Źródło: intur.com.pl

4.2. Wykorzystanie bazy noclegowej przez turystów zagranicznych w Polsce

Analizując liczbę cudzoziemców korzystających z zbiorowych obiektów zakwaterowania w roku 2009 (tab. nr. 27), wynika że 18,3 Portugalczyków z nich korzysta. W roku 2009 turystom z Portugalii udzielona prawie 40 tys. noclegów. Porównując to z danymi z roku 2008 (tab. nr. 28), wynika że liczba korzystających noclegów Portugalczyków wzrosła o 4%.

Tabela nr. 27: Liczba cudzoziemców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego w 2009 roku według kwartałów i krajów (tys.)

	2009 rok razem			
	Korzystający	zmiana	Noclegi	zmiana
RAZEM	3861,9	-5%	9609,4	-6%
Niemcy	1126,5	-1%	3797,3	-4%
Stara UE bez Niemiec	1341,2	-5%	2932,1	-7%
Austria	54,8	0%	111,4	3%
Belgia	56,7	-2%	114,5	-3%
Dania	87,3	-4%	215,1	-5%
Finlandia	47,5	3%	98,3	5%
Francja	174,0	-5%	359,4	-7%
Grecja	15,6	32%	38,5	28%
Hiszpania	112,8	2%	234,4	3%
Niderlandy	101,0	-8%	201,4	-10%
Irlandia	40,5	-17%	100,6	-16%
Luksemburg	2,8	8%	5,3	6%
Portugalia	18,3	18%	39,8	4%
Szwecja	108,9	-5%	242,1	-2%
Wielka Brytania	340,5	-12%	762,7	-14%
Włochy	180,4	-2%	408,7	-4%
Nowa UE	385,5	-9%	720,0	-4%
Bułgaria	9,5	-1%	24,2	-16%
Cypr	2,5	1%	6,8	0%
Czeska Republika	78,7	-3%	185,3	9%
Estonia	34,6	-17%	45,4	-11%
Litwa	102,0	-8%	146,6	-8%
Łotwa	38,1	-32%	48,5	-29%
Malta	0,6	-35%	1,6	-46%
Rumunia	20,6	-8%	55,0	-9%
Słowacja	41,6	14%	87,8	18%
Słowenia	9,3	15%	20,1	26%
Węgry	48,1	-7%	98,7	-11%

Ważne zamorskie	235,1	-9%	521,0	-12%
Australia	18,2	-1%	39,4	-2%
Japonia	34,4	-8%	74,2	-22%
Kanada	24,2	8%	54,8	4%
Republika Korei	17,9	-32%	25,6	-41%
USA	140,4	-10%	327,0	-10%
Sąsiedzi spoza Schengen	358,5	-11%	686,5	-15%
Ukraina	125,7	-9%	261,1	-22%
Białoruś	71,5	8%	110,9	-1%
Rosja	161,4	-18%	314,5	-14%
Reszta	415,0	3%	952,6	3%
Norwegia	91,0	-10%	224,0	-3%
Szwajcaria	33,2	-1%	65,3	-2%
Turcja	14,7	13%	33,9	-2%
Chiny (bez Tajwanu)	20,0	-1%	39,4	-32%
Brazylia	7,7	-13%	17,6	-21%
Indie	8,9	18%	34,3	32%
Hong Kong	3,6	97%	7,1	117%
Pozostałe	235,8	8%	531,0	10%

Źródło: intur.com.pl

Według danych zamieszczonych w tabeli nr. 28, wynika że w roku 2004, korzystających z noclegu Portugalczyków było prawie 13 tys., a rok później 16,5 tys. Rok 2005 przyniósł spadek liczby osób o 0,5 tys. Kolejne lata również pokazują systematyczny spadek liczby Portugalczyków korzystających z obiektów noclegowych. W roku 2008 liczba ta wyniosła 15,8 tys., co daje Portugalii miejsce w 30 krajów, z których turyści korzystają w Polsce z obiektów zbiorowego zakwaterowania.

**Tabela nr. 28: Liczba cudzoziemców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego
w latach 2004-2008 roku według krajów (tys.)**

rodzaj	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007	rok 2008
Razem	3934.1	4310.4	4313.6	4387.4	4046.3
Niemcy	1378.9	1487.2	1305.8	1246.1	1142.3
Wielka Brytania	217.4	274.5	334.3	380.9	388.3
Rosja	170.5	197.5	226.7	216.8	196.0
Włochy	184.6	211.7	217.2	212.4	185.0
USA	200.1	203.7	210.2	193.4	155.2
Francja	182.0	206.7	193.7	193.1	182.6
Ukraina	153.5	151.0	169.4	177.6	138.4
Izrael	122.8	125.5	128.6	137.4	104.1
Szwecja	101.1	112.6	119.7	123.0	114.3
Holandia	117.4	123.1	117.8	113.2	109.7
Hiszpania	78.1	102.6	109.7	119.2	110.1
Białoruś	90.5	95.7	100.9	99.2	66.3
Dania	98.1	101.6	98.7	103.2	91.1
Litwa	74.1	76.0	88.7	108.2	111.4
Norwegia	66.8	73.5	85.6	97.3	101.4
Republika Czeska	60.8	66.0	72.8	78.2	81.2
Austria	57.6	59.9	59.2	56.1	54.6
Belgia	54.5	59.2	57.7	60.5	57.6
Węgry	50.0	56.5	50.1	52.7	51.5
Estonia	29.0	40.3	49.7	54.4	41.8
Finlandia	40.7	41.5	47.2	42.9	46.1
Irlandia	19.1	26.2	42.4	61.5	49.0
Japonia	40.4	44.6	39.7	42.7	37.2
Łotwa	25.5	31.6	36.7	59.2	55.9
Słowacja	25.5	30.7	31.0	33.1	36.4
Republika Korei	20.4	23.9	29.1	27.3	26.3
Szwajcaria	32.3	29.6	28.5	28.9	33.5
Kanada	19.7	22.1	22.4	22.2	22.3
Australia	13.2	15.3	17.9	17.5	18.4
Portugalia	12.9	16.5	16.0	15.7	15.6
Chiny	9.4	13.4	15.1	16.5	20.2
Rumunia	10.9	12.6	14.7	19.0	22.3
Turcja	8.4	10.1	10.9	11.5	13.1
Grecja	8.2	12.6	10.2	11.2	11.9
Słowenia	7.7	8.9	8.3	9.5	8.0
Chorwacja	6.8	6.8	7.0	7.1	7.6
Bułgaria	7.3	6.8	6.3	8.8	9.7
Moldowa	5.2	4.2	3.8	3.6	3.0
Luksemburg	5.7	5.1	3.4	2.7	2.6
Pozostałe	127.3	123.3	126.9	123.4	124.1

Źródło: *intur.com.pl*

4.3. Cele przyjazdów zagranicznych turystów do Polski

Głównym celem przyjazdów turystów z krajów Europejskich, są cele turystyczne. Jak wynika z poniższej tabeli, 33% podróżujących z starych krajów UE (bez Niemiec), wybiera właśnie ten cel jako główny. 28% podróży odbywanych jest w celach służbowych, a co piąta wizyta w Polsce łączy się z odwiedzinami krewnych i znajomych. Cele mniej znaczne dla grupy osób ze starych krajów Unii Europejskiej to: cel tranzytowy 3% oraz zakupy 3%.

Tabela nr. 29: Cele przyjazdów turystów zagranicznych

	Ogółem	Niemcy	Stare kraje UE (bez Niemiec)	Nowe kraje UE	Rosja, Białoruś, Ukraina	Główne zamorskie
Turystyczne	25	33	33	13	6	33
Służbowe	27	21	28	31	34	21
Odwiedziny	18	20	20	14	14	33
Tranzyt	8	5	3	20	12	3
Zakupy	8	7	3	2	20	0
Inne cele	14	14	13	20	14	10

Źródło: intur.com.pl

ZAKOŃCZENIE

Szeroka i wnikliwa analiza rynku turystycznego Portugalii, pozwoliła na uzyskanie szczegółowych danych na ten recepcji, emisji i znaczenia tego rynku. Portugalia jako kraj z wieloma atrakcjami turystycznymi, licznymi obiektami wpisanymi na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz pięknymi plażami, jest idealnym miejscem na wakacje oraz wypoczynek. Dodatkowym atutem dla Portugalii jest klimat, który jest łagodny w zimie, a w lecie sprzyja turystom. Analiza pokazała, że jest ona również krajem do którego podróżuje się w celach służbowych, związanych z pracą zawodową.

Co roku do Portugalii przyjeżdża ponad 12 mln. turystów, a liczba ta wciąż rośnie. Wśród nich najliczniejszą grupę stanowią Hiszpanie, potem Brytyjczycy, Francuzi oraz Niemcy. Ich głównym celem przyjazdu jest wypoczynek. W ostatnim czasie popularne stały się wyjazdy na wyspy portugalskie, czyli na Maderę i Azory. Ponadto, drugim co do wielkości przyjazdów motywem, są cele służbowe, którymi głównie kierują się Hiszpanie, co jest związane z bliskością obydwu krajów. Jeśli chodzi o środek transportu, to prawie 7,5 mln. turystów przybyło do Portugalii samolotem, a nie całe 5 mln samochodem lub autobusem przekraczając granicę drogową kraju.

Po analizie rynku emisji, można wnioskować, że z roku na rok Portugalczycy wyjeżdżają za granicę coraz częściej. W roku 2007 prawie 4,5 mln. Portugalczyków wyjechało ze swojego kraju, w celach wypoczynkowych, służbowych oraz po to, aby odwiedzić swoich krewnych. Główną destynacją okazała się Hiszpania (gdzie wybrała się prawie połowa wyjeżdżających), Francja oraz Niemcy. Najczęściej wybieranym motywem podróży był cel wypoczynkowy, potem biznesowy a w dalszej kolejności odwiedziny krewnych.

Badając znaczenie rynku turystycznego Portugalii dla Polski, wniosek jest jednoznaczny: do naszego kraju z roku na rok przybywa coraz więcej Portugalczyków. Wzrost ten jest bardzo szybki i zmiany odnośnie roku 2007/2006 wykazały dokładnie 93,5% zwiększenie liczby turystów z Portugalii. Dlatego też Portugalia staje się coraz ważniejsza do naszego rynku turystycznego, nie będąc jednocześnie w ścisłej czołówce państw odwiedzających Polskę.

BIBLIOGRAFIA

Alejziak W. Turystyka w obliczu wyzwań XXI wieku, Albis, Kraków 1999

Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2009

Instituto Nacional de Estatística: Tourism Statistics – 2008

Kruczek Z., Europa Geografia Turystyczna, Proksenia, Kraków 2007

Podróże Marzeń – Portugalia, Wydawnictwo Alinea, Warszawa 2008

Poelzl V., Spokojnie to tylko Portugalia, PWN, Warszawa 2007

The Iberian Peninsula in figures – 2009

Tourism Highlights 2009 - UNWTO

Wielki Encyklopedyczny Atlas Świata Tom 1, PWN 2006

www.cia.gov

www.ine.pt

www.intur.com.pl

www.moptc.pt

www.msz.gov.pl

www.overseaspropertycentres.com

www.portugal.gov.pt

www.portugalia.net

www.wikipedia.org

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek nr. 1: Portugalia w Europie.

Rysunek nr. 2: Portugalia i jej ważniejsze miasta.

Rysunek nr. 3: Średnie temperatury i wysokość opadów.

Rysunek nr. 4: Liczba przyjazdów zagranicznych do Portugalii w latach 2005-2007.

Rysunek nr. 5: Procentowy udział poszczególnych państw w turystyce przyjazdowej do Portugalii w roku 2007.

Rysunek nr. 6: Cele przyjazdów turystów do Portugalii.

Rysunek nr. 7: Cele przyjazdów turystów do Portugalii.

Rysunek nr. 8: Dochody i wydatki z turystyki w Portugalii w latach 2000-2008.

Rysunek nr. 9: Kraje odwiedzane przez Portugalczyków w roku 2007.

Rysunek nr. 10: Cel zagranicznych wyjazdów Portugalczyków.

Rysunek nr. 11: Zagraniczne destynacje Portugalczyków.

Rysunek nr. 12: Cel zagranicznych wyjazdów Portugalczyków.

SPIS TABEL

Tabela nr. 1: Podział administracyjny Portugalii.

Tabela nr. 2: Regiony turystyczne Portugalii wraz z atrakcjami.

Tabela nr. 3: Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania, podział ze względu na rodzaj i region (2007r.)

Tabela nr. 4: Liczba pokoi w obiektach noclegowych w Portugalii w roku 2007.

Tabela nr. 5: Liczba miejsc noclegowych w obiektach hotelarskich.

Tabela nr. 6: Międzynarodowa turystyka, lata 2005-2008.

Tabela nr. 7: Przyjazdy turystów zagranicznych w Europie w latach 2006-2008.

Tabela nr. 8: Przyjazdy turystów zagranicznych do Portugalii w latach 2004-2007.

Tabela nr. 9: Przyjazdy turystów zagranicznych do Portugalii w roku 2007 wg miesięcy.

Tabela nr. 10: Procentowy udział poszczególnych państw w turystyce przyjazdowej do Portugalii w roku 2008.

- Tabela nr. 11: Przyjazdy turystów zagranicznych z poszczególnych państw według środka transportu – samochód, autobus.
- Tabela nr. 12: Przyjazdy turystów zagranicznych z poszczególnych państw według środka transportu – samolot.
- Tabela nr. 13: Cele przyjazdów turystów zagranicznych według środka transportu - samochodem, autobusem.
- Tabela nr. 14: Cele przyjazdów turystów podróżujących drogą powietrzną.
- Tabela nr. 15: Średnia długość pobytu turystów zagranicznych, według miejsca zakwaterowania i regionu.
- Tabela nr. 16: Długość pobytu turystów zagranicznych w roku 2008 według regionów.
- Tabela nr. 17: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w latach 2004-2007. (tys.)
- Tabela nr. 18: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w roku 2007, według krajów.
- Tabela nr. 19: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w roku 2007, według miesięcy.
- Tabela nr. 20: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w roku 2007, według środka transportu – samochód, autobus.
- Tabela nr. 21: Cel zagranicznych wyjazdów w roku 2007.
- Tabela nr. 22: Wyjazdy zagraniczne Portugalczyków w roku 2007, według środka transportu – samolot.
- Tabela nr. 23: Cel zagranicznych wyjazdów w roku 2007.
- Tabela nr. 24: Średnia liczba dni przeznaczonych na wyjazd według motywów.
- Tabela nr. 25: Średnie wydatki Portugalczyków na wyjazdy zagraniczne i krajowe w roku 2008 (euro).
- Tabela nr. 26: Przyjazdy cudzoziemców do Polski w latach 2005-2007 według wybranych krajów (tys.)
- Tabela nr. 27: Liczba cudzoziemców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego w 2009 roku według kwartałów i krajów (tys.)
- Tabela nr. 28: Liczba cudzoziemców korzystających z obiektów zakwaterowania zbiorowego w latach 2004-2008 roku według krajów (tys.)
- Tabela nr. 29: Cele przyjazdów turystów zagranicznych.

SPIS FOTOGRAFII

Fotografia nr. 1: Sanktuarium Maryjne –Fatima

Fotografia nr. 2: Sanktuarium Maryjne - Fatima

Fotografia nr. 3: Pomnik Odkrywców - Lizbona

Fotografia nr. 4: Wieża Belem - Lizbona

Wyrażam zgodę na opublikowanie wykonanego przeze mnie projektu na stronie AWF Kraków. Oświadczam, że został on wykonany zgodnie z obowiązującymi zasadami i nie narusza praw autorskich.